

VERENIGING VOOR
KERKRENTMEESTERLIJK
BEHEER IN DE PKN

20e jaargang

nummer 7

Juli/Augustus 2020

KERKBEHEER

*Ingeschreven bij de Kamer van
Koophandel, en dan?*

*Herkenbaarheid
als rechtspersoon*

*Creatief kerk-zijn
in coronatijd*

HEEFT UW KERKELIJKE GEMEENTE EEN HYPOTHEEK NODIG?

Bij Stichting Kerkelijk Geldbeheer kennen we de kerkelijke markt als geen ander! Veel kerkelijke gemeenten hebben dit al ervaren en hebben hun financiering tot volle tevredenheid bij SKG ondergebracht.

Bij SKG kunt u terecht voor:

- een nieuwe financiering
- oversluiten huidige financiering
- passend advies voor uw kerkelijke gemeente

Vraag een vrijblijvend gesprek aan (0182) 58 80 00 of kijk voor meer informatie skggouda.nl.

van
hoogevest
architecten

bureau
voor architectuur
en restauratie

bureau voor
consultancy

bureau voor
architectuurhistorie
kariatiden

Links de Zuiderkerk in Enkhuizen met een nieuw ontworpen kerkcentrum. Rechts de Sint-Joriskerk in Amersfoort met nieuw ingebouwd meubel.

meer info op www.vanhoogevest.nl

Foto's Frank Hanswijk

KERKBEHEER

INHOUD

Voorzitterskolom Nooit te oud...	5
Agenda	6
Kalender voor kerkrentmeesters	6
Zorgvuldig samenspel rond CIO-onderwerpen	7
Vraag van de kerkrentmeester	11
Ingeschreven bij de Kamer van Koophandel, en dan?	12
Kerkbalans nieuws	15
VKB Vrouw Rita Mollama-Houtman	16
Stappenplan: Identificatie als gemeente of diaconie	17
Opinie 'Troost, troost mijn volk' of 'walking on the bright sight'?	18
Herkenbaarheid als rechtspersoon	19
In dienst van de kerk Maarten Burggraaff	21
Maandelijkse cartoon	23
De orgelbank	23
VKB Partner MonumentPlus	24
VKB Partner Lakerveld ingenieur- & architectuurbureau	26
Cyberverzekering ook voor kerkelijke gemeenten van belang	28
In memoriam: mr. Jan Krajenbrink	30
Uit het bestuur	31
Reactie VKB op rapport 'Werkzaam Vermogen'	32
Kerken delen. Alpha y Omega, Rotterdam	34
Actueel	37
Flitsen uit 100 jaar VKB (15)	40
Flitsen uit 100 jaar VKB (16)	42
Onderscheidingen van de VKB	44
PKN Onderscheidingen	46
Koninklijke onderscheidingen	46

Digitale legitimering

Kerkelijke gemeenten zijn volgens de wet een bijzondere rechtspersoon: geen onderneming (BV/NV), geen vereniging en geen stichting. Dat had voordelen, onder andere de collectieve inschrijving bij de Kamer van Koophandel, en de totstandkoming van een collectief RSIN-nummer voor gemeenten. Door voortschrijdende regelgeving en digitalisering verandert dit, en ook begrijpen externe organisaties (vooral: banken) steeds minder van de aparte positie van kerkelijke gemeenten en hun bestuurders. Kerkrentmeesters krijgen steeds meer te maken met de haken en ogen die er zijn bij het legitimeren van kerkelijke rechtspersonen en hun bestuursleden. In dit nummer van *Kerkbeheer* komen hun vragen, en mogelijke antwoorden daarop aan de orde.

Dit keer geen bureau buitenland: de voorziene bijdrage over de kerken in overzeese traditionele emigratielanden voor Nederlandse protestanten (Amerika, Australië, Zuid-Afrika en zo) houdt u te goed voor een volgende keer. En vooralsnog zijn die landen ook geen haalbare vakantiebestemming. Wij wensen u een prettige vakantie dichterbij huis!

Bert van Rijssen
Eindredacteur

Colofon

Bestuur VKB

Drs. C. de Raadt, Bodegraven, voorzitter
G. Koffeman, Oudewater, vice-voorzitter
Mr. P. van den Boogaart, secretaris en 2e penningmeester
Drs. H. van der Wal, Heino, 2e secretaris
Drs. H. van der Burg, Westerbroek, penningmeester
Ir. B.P. de Wit RTD, Sprang-Capelle, lid
Drs. R. Buddenberg, Zoetermeer, lid

Ereleden

D.G. Bijl, drs. G. van Soest en
Mr. P.A. de Lange

Redactie

J.M. Aarnoudse, hoofdredacteur, E. van
Rijssen, eindredacteur, W. Hukom,
N.J.M. de Jong en N. Breukhoven

Redactieraad

Mr. P. van den Boogaart, voorzitter,
J.C. Riemersma, dr. M. van der Meulen
en M. Nieboer

VKB Bureau

Vrieseweg 82,
3311 NX Dordrecht
E-mail: info@kerkrentmeester.nl
Tel. 078 - 639 36 66
Website: www.kerkrentmeester.nl

Postadres administratie en redactie

Postbus 176, 3300 AD Dordrecht

Abonnementen

Abonnementsprijs per jaar voor leden
van de VKB: 1 t/m 5 abonnementen
€ 30,30 per abonnement; 6 t/m 10

abonnementen € 28,30 per abonnement
en 11 en meer abonnementen € 26,25
per abonnement. Abonnementsprijs
voor niet-leden € 33,35 per abonnement.
Deze prijzen zijn exclusief 9 procent
btw. ISSN 1568-8712. Abonnementen
lopen van 1 april t/m 31 maart. Opzeg-
ging kan tot uiterlijk 4 weken vóór de
aflooptdatum. Er verschijnen 10 nummers
per jaar (juli/augustus en november/
december zijn gecombineerde nummers).

Oplage & druk

5.000 ex. © juli/augustus 2020 - Verloop
drukkerij

Foto omslag

Jan Henk Verburg

VKB - IN DIENST VAN DE KERK

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de Protestantse Kerk in Nederland (VKB) is op 1 januari 2005 opgericht. De Vereniging is de voortzetting van de Vereniging van Kerkvoogdijen in de Nederlandse Hervormde Kerk (VVK) en het Landelijk Verband van Commissies van Beheer in de Gereformeerde Kerken in Nederland (LVCB).

Leden van de VKB kunnen zijn: gemeenten, welke behoren tot de Protestantse Kerk in Nederland, te weten Protestantse Gemeenten, Hervormde Gemeenten, Gereformeerde Kerken en Evangelisch-Lutherse Gemeenten, of federaties van deze gemeenten.

Deze leden worden in de VKB uitsluitend vertegenwoordigd door het college van kerkrentmeesters. Het ledenbestand van de VKB omvat ruim 93 % van alle bij de Protestantse Kerk aangesloten plaatselijke gemeenten.

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer is een zelfstandige organisatie. Zij werkt wel ten dienste van de Kerk, maar neemt een onafhankelijke positie in ten opzichte van de Protestantse Kerk in Nederland.

Het doel van de VKB is drieërlei:

- belangenbehartiging voor de leden door deelname aan onderhandelingen over arbeidsvoorwaarden binnen de kerk (voor medewerkers en predikanten), door participatie in organen en organisaties die van belang zijn voor kerkbeheer en door een rol te spelen in de beïnvloeding van ontwikkelingen binnen de kerk, zodat overal waar beleid gemaakt wordt voor of in de kerk het kerkrentmeesterlijk perspectief meespeelt;
- optreden als service instituut door het aanbieden van diensten die aansluiten op de behoeften van de leden;
- optreden als kennisinstituut door middel van deskundigheidsbevordering en het verzamelen, ontsluiten en ter beschikking stellen van informatie die voor colleges van kerkrentmeesters van belang is.

VELLEMA. PASSIE
VOOR MENS EN
TECHNIEK.

VELLEMA TORENUURWERKEN

Vellema Torenuurwerken is al meer dan zestig jaar gespecialiseerd in reparatie, restauratie en periodiek onderhoud van (monumentale) torenuurwerken en klokken. Vellema combineert kennis en respect voor historische- en monumentale waarde met de vele mogelijkheden van toepassing van eigentijdse (automatiserings)technieken.

Kijk op onze website voor meer informatie of bel ons voor een vrijblijvende afspraak: **0518 43 22 99**.

VELLEMA
TORENUURWERKEN

VELLEMA TORENUURWERKEN - GRIENEDYK 48 - HALLUM - WWW.VELLEMA.NL

TOINE DAELMANS

LUIDKLOKKEN
&
TORENUURWERKEN

Stipdonk 16, 5715 PC Lierop
Toine Daelmans: 0492 54 55 77
Ralf van Veghel: 06 460 656 21
info@daelmans.com - www.daelmans.com

Nooit te oud...

In het dagelijks leven mag ik naast het voorzitterschap van onze mooie organisatie op diverse plekken en in diverse rollen bestuurlijk werk doen in het onderwijs. Zoals in veel sectoren zie je ook daar hoe de coronacrisis ons soms hard en meedogenloos heeft gedrukt op de kwetsbaarheid van de samenleving. En tegelijk zijn we juist daardoor de waarde in gaan zien van het begrip 'samen leven' of in die onderwijssector 'samen leren'. Zeker, de anderhalve meter is nodig en zal nog een tijd maatstaf van intermenselijk handelen moeten zijn. Al was het maar om onszelf en vooral ook anderen bescherming te bieden. Maar dat getal kan op de langere duur nooit basis zijn voor de manier waarop wij de samenleving vorm willen geven. Nabijheid, ook in fysieke zin, schouder aan schouder een viering bijwonen, koffiedrinken na de dienst bijvoorbeeld, met elkaar onderwijs genieten en leren, we hopen toch dat we op den duur in staat zijn dat weer te mogen beleven.

En tegelijk maakte de afgelopen periode ook de waarde van het digitale tijdperk zichtbaar. Onderwijs kon – ondanks de restricties – online doorgaan. Niet ideaal, maar toch. Het voor velen van ons onvoorstelbare feit dat we maandenlang geen kerkdiensten konden houden werd enigszins gecompenseerd door online vieringen. Veel gemeenten en colleges van kerkrentmeesters verrichtten een geweldige prestatie door digitaal uitzenden technisch mogelijk te maken. En dat daarbij voorzien werd in een behoefte werd wel duidelijk aan de hoeveelheid kerkleden die van deze faciliteit gebruik maakten.

We zullen ook de komende tijd – naast weer voorzichtig startende fysieke vieringen – van de digitale mogelijkheden gebruik maken. Het is ook niet ondenkbaar dat we ook in de toekomst de snelle adoptie ervan benutten om dit instrument blijvend te hanteren. Zegeningen van het digitale tijdperk, die in een crisissituatie manifest worden. Maar diezelfde ontwikkeling richting digitalisering brengt

tegelijk ook allerlei ingewikkelde vraagstukken met zich mee waar kerkrentmeesters op de 'werkvloer' oplossingen voor moeten vinden. Of het nu gaat om de aanscherpingen in de sfeer van privacy en de eisen die vanuit de AVG op ons afkomen of het fenomeen van de eHerkenning die nodig is om transacties te kunnen doen. Ingewikkelde zaken die in dit nummer van *Kerkbeheer* de aandacht krijgen. Open communicatie via de digitale snelweg resulteert zo in vragen rond veiligheid en vertrouwen.

Zo langzamerhand lijken we met elkaar het gevoel te krijgen dat we de heftigste fase van de coronacrisis achter de rug hebben. Alertheid is nog steeds nodig, we weten niet wat er bijvoorbeeld in het najaar gebeurt. We zullen hopelijk ook blijvend leren van die achterliggende periode. Dat geldt voor ons gedrag rond reizen, werken en samenleven. Zijn we niet nadrukkelijk op de noodzaak gewezen de schepping verantwoord te beheren? Dat geldt ook voor de manier waarop we met elkaar omgaan. Het bleek in crisistijd mogelijk vorm te geven aan solidariteit. Zit daar niet een opdracht in tot naastenliefde? Nooit te oud om te leren.

VKB-activiteiten

Alle bijeenkomsten van de VKB tot in ieder geval 1 september zijn afgelast in verband met de coronacrisis. Dat betekent onder andere dat er geen cursussen worden gegeven en dat de voorjaarsbijeenkomsten van de Afdelingen niet doorgaan. De ledenraadsvergadering die op 6 juni zou worden gehouden is vooralsnog uitgesteld naar 12 september.

Jubileumviering VKB

Op D.V. zaterdag 21 november 2020 wordt er in de Joriskerk te Amersfoort een centrale viering met een gevarieerd programma gehouden. Zet de datum alvast in uw agenda.

Het bestuur heeft besloten de viering, weliswaar in aangepast vorm, door te laten gaan. Zie voor meer informatie pagina 31.

KALENDER

Kalender voor kerkrentmeesters

Juli/augustus

- Rappelleren van gemeenteleden die hun toezegging voor de betreffende termijn, indien die verstreken is, nog niet hebben betaald;
- Betaling Maandnota;
- Bespreking meerjaren onderhoudsplan.

September

- Voorgescreven overleg (ord. 11-6-1) met college van diakenen en kerkenraad en andere daarvoor in aanmerking komende organen over de op basis van het beleidsplan op te stellen begroting en de invulling van het collecterooster;
- Betaling Maandnota;
- Bespreking aanpak actie Kerkbalans 2021;
- Voorbereiding stookseizoen (ketelinstallatie van de centrale verwarming controleren, en dergelijke);
- Publicatie in kerkblad over stand van zaken actie Kerkbalans 2020, en van de eventueel gehouden extra actie Kerkbalans;
- Vaststelling van het gemeentelijk beleidsplan.

Handleiding voor kerkrentmeesters

De *Handleiding voor kerkrentmeesters* is hét naslagwerk en voor iedereen die in dienst van de kerk bezig is met de facilitaire ondersteuning van het gemeentewerk.

De kosten voor de *Handleiding* zijn € 14,50 (inclusief btw) (VKB-ledenprijs € 13,05)

Brochure Ruimte

De brochure *Ruimte* is geheel vernieuwd. Het is geschreven voor iedereen die bij een kerkelijke gemeente van de Protestantse Kerk betrokken is. Het boekje wil in hoofdlijnen iets vertellen over de organisatorische kant van het kerk-zijn, althans zoals het binnen de Protestantse Kerk in Nederland is geregeld.

Ruimte wordt door colleges van kerkrentmeesters aangeboden aan bijvoorbeeld degenen die belijdenis doen of degenen die een taak in de gemeente op zich nemen, al dan niet als ambtsdrager, maar ook voor hen die al langer horen tot de gemeenschap van de plaatselijke kerkelijke gemeente kan het boekje waardevolle informatie bevatten.

De kosten voor de brochure zijn € 3,00 (inclusief btw) (VKB-ledenprijs € 2,69)

Zowel de *Handleiding* als *Ruimte* zijn te bestellen in de webshop van de VKB (www.kerkrentmeester.nl/webshop) of per e-mail via info@kerkrentmeester.nl.

Zorgvuldig samenspel rond CIO-onderwerpen

In gesprek met Marjolein Willemsen, Emile Kop en Jaap Broekhuizen van de Dienstenorganisatie

Tekst Jos Aarnoudse **Beeld** PR

Hoe beweeg je als kerk in het publieke domein? Wat komt daarbij kijken en wat betekent dit voor plaatselijke gemeenten en diaconieën? Daarover spreek ik met drie vertegenwoordigers van de Dienstenorganisatie van onze Protestantse Kerk. Het gaat in dit gesprek dan niet om het publieke spreken of optreden van de kerk in de samenleving, maar om de kerk als organisatie, zoals die partij is in zaken of in het contact met publieke diensten of overheidsinstellingen.

De kerk als 'vreemde eend in de bijt'

De kerk is 'een vreemde eend in de bijt' van maatschappelijke organisaties en rechtspersonen. Het 'kerkgenootschap' is in onze landen een figuur *'sui generis'* (van een eigen aard), dat op grond van de vrijheid van godsdienst zijn eigen inrichting mag kiezen (binnen bepaalde grenzen uiteraard). Maar hoe ben je dan herkenbaar als lokale gemeente of diaconie, en hoe kun je aantonen wie bevoegd is op te treden? Op welke manier probeert de landelijke Dienstenorganisatie daarin het best mogelijke te faciliteren voor plaatselijke gemeenten? Wat is de context, wat zijn de (noodzakelijke) afwegingen?

Gesprekspartners en openingsvraag

Ik spreek met Marjolein Willemsen, Emile Kop en Jaap Broekhuizen. Mevrouw Willemsen is sinds eind vorig jaar Manager cluster Kerk en Werk en daarnaast plaatsvervangend directeur van de Dienstenorganisatie. De heer Kop is sinds dit jaar coördinator van de *Backoffice* dienstverlening binnen de Dienstenorganisatie en mr. Broekhuizen is jurist bij de Dienstenorganisatie.

Openingsvraag van mijn kant is: "Plaatselijke gemeenten en diaconieën zijn best afhankelijk van wat de landelijke kerk weet te regelen. De indruk bestaat dat de kerk nogal terughoudend is in het delen van gegevens voor publiek

gebruik, of dat het tot stand komen van werkbare regelingen nogal lang kan duren. Is dat een herkenbare gedachte? Hoe kijkt u daar tegen aan?"

"Je moet gewoonweg wel samenwerken als het gaat om de behartiging van kerkelijke belangen in het geheel van ons land."

Algemeen kader: het CIO

Mevrouw Willemsen neemt het voortouw. "Ik denk dat het goed is als ik eerst een algemeen kader schets, hoe regelingen tot stand komen waar we nu over praten, zoals opname in het Handelsregister, eHerkenning enzovoort. Voor de kerken in Nederland is daarin het CIO heel belangrijk. Dat is het Interkerkelijk Contact in Overheidszaken. Daarin zijn 31 kerkgenootschappen (29 christelijke en 2 joodse) vertegenwoordigd. Via het CIO wordt geprobeerd zaken met overheidsorganen of andere publieke instellingen af te stemmen. Het gaat om veel zaken die de relatie kerk en staat raken. Dat is op vele manieren gevoelige materie, ook mediagevoelig."

"Binnen het CIO is de Protestantse Kerk een partij van belang. Maar je moet gewoonweg wel samenwerken als het gaat om de behartiging van kerkelijke belangen in het geheel van ons land. En dan moet je rekening houden met zekere onderlinge verschillen. Het CIO is van groot belang, zeker ook voor onze kerk. Het vraagt zorgvuldigheid en soms ook wat tijd om zaken tot stand te brengen. Het CIO is daarin de laatste tijd alleen maar belangrijker geworden."

Meerwaarde blijkt maar weer in coronatijd

Willemsen vervolgt: "Je ziet dat nu sterk in de coronatijd. Door op een goede manier samen op te trekken is er een ►

Het Protestants Landelijk Dienstencentrum te Utrecht

luisterend oor bij de minister van Justitie en Veiligheid, mr. Grapperhaus, die verantwoordelijk is voor het contact vanuit de overheid voor religieuze organisaties. Binnen het CIO zijn vanuit onze kerk onder andere dr. René de Reuver actief (hij is moderamenlid), maar ook onze directeur Jurjen de Groot en ikzelf. Ook mr. Jaap Broekhuizen speelt een duidelijke rol als secretaris van een belangrijke commissie van het CIO, namelijk het CIO-K, waar met name zaken rond kerkgebouwen en fiscaliteit worden besproken en geregeld.”

“Ja, zaken kosten tijd, maar ze moeten ook goed en houdbaar worden geregeld, het moet zodanig rijp zijn, dat alle partijen ermee uit de voeten kunnen. En ja, terughoudendheid ten aanzien van kerkelijke gegevens voor publiek gebruik, want religieuze overtuiging is nu eenmaal een gevoelig en bijzonder persoonsgegeven. De rechtsregels rond privacy zijn daarin, en dat vinden we als kerk ook zeker terecht, in Europa best streng te noemen.”

“Ja, zaken kosten tijd, maar ze moeten ook goed en houdbaar worden geregeld.”

Protestantse inbreng

“Ik begrijp wat u vertelt, en ik snap ook dat je niet voortdurend in een lopend traject je achterban kunt informeren. Ik versta goed dat er altijd ook compromissen aan de orde zijn, maar is het in verschillende dossiers nog wel duidelijk wat de inzet van de Protestantse Kerk zelf was of is? Of worden het tempo en de uitkomst bepaald door de ‘slak’ binnen het CIO?” Mevrouw Willemsen: “Iedereen kan ervan uitgaan, dat wij vanuit onze kerk goed over zaken hebben nagedacht en een stevige inbreng hebben in CIO-verband. Dat betekent niet dat we kunnen of willen domineren, maar we zijn wel aan onze stand verplicht om kwaliteit te leveren en duidelijk te maken waar onze kerk en kerken in het algemeen in Nederland wel of niet mee gediend zijn. Dat wordt ook herkend en gewaardeerd.

Maar ja, je hebt gelijk, het betekent nog wel eens even radiostilte voor er een concreet resultaat is behaald.”

De KVK-inschrijving

“Als ik nu kijk naar de KVK-geschiedenis, in het verlengde van de ANBI-geschiedenis, hoe kijkt u daar op terug en waar staan we nu?” Het is nu mr. Jaap Broekhuizen die vanuit zijn lange ervaring wat lijnen kan trekken. “Als je op het achterliggende proces terugkijkt, kun je zeker zeggen: als we van tevoren hadden geweten, wat de ontwikkelingen zouden zijn, hadden we een ander ontwerp gemaakt. Maar ja, je begint bij zaken die opkomen, en die ga je samen regelen. Het opschalen van het Handelsregister in 2008 naar een basisregistratie voor alle rechtspersonen was ook zoets en welke plek hebben kerken daar dan in? Vaak wordt ook aan de kant van de wetgever en de politiek onderschat welke vraagstukken er rond privacy en godsdienst en levensbeschouwing of rond de eigen aard van kerkgenootschappen spelen.”

“Rond het Handelsregister werd besloten dat alleen het zogenaamde hoogste aggregatieniveau van een kerkgenootschap verplicht geregistreerd diende te worden. De plaatselijke kerken, gemeenten en parochies niet. Maar we werden ingehaald door de ‘digitale overheid’. Toegang hiertoe betekende uiteindelijk eHerkenning op veiligheidsniveau 3. Dan moeten daarvoor toch natuurlijke personen bevoegd worden gemaakt. Om dat op een betrouwbare manier te doen zijn er gewoon veel regels bedacht. Niet door ons, maar door de overheid. Want het is nogal wat: wie de eHerkenning kan bedienen voor een organisatie, kan in de digitale wereld vanalles doen.”

Andere opties of afwegingen

“Is er ondertussen nooit overwogen om het in de vrijheid van lokale bestuurders te laten om zich met hun gegevens te laten registreren en dus het algemene principe: geen religieuze registraties in een publiek register wat te versoepelen?” zo vraag ik aansluitend. Broekhuizen: “Nee,

eigenlijk is dat binnen het CIO, maar ook bij ons nooit overwogen. Er wordt breed gehecht aan dat privacy-principe.” Vervolgvraag: “En een eigen register met centraal geregistreerde basisgegevens van alle rechtspersonen, is dat weleens overwogen?” Broekhuizen: “Voorop: we hebben natuurlijk wel een lijst waarop we alle rechtspersonen die onder onze kerk vallen bijhouden. In een verder verleden is intern weleens de vraag besproken of we daaraan niet de bevoegde bestuurders zouden moeten toevoegen. Maar het past niet goed bij onze kerkstructuur met de relatieve zelfstandigheid van plaatselijke gemeenten en diaconieën en ten tweede: je krijgt dan centraal de verantwoordelijkheid voor de actualiteit van tegen de 3000 rechtspersonen. Het is veel beter om dat bij de gemeenten en diaconieën te laten. Maar zeker: je ziet wel dat het meer en meer van belang is dat de plaatselijke gemeenten op een goede manier vastleggen wie de (teken) bevoegde bestuurders zijn van hun kerkenraden, colleges van kerkrentmeesters en colleges van diakenen.”

“Overigens,” zo vervolgt Broekhuizen, “stond de KVK – naar onze indruk – niet te trappelen om alle kerkelijke rechtspersonen in te schrijven, maar het moest wel, want anders konden we niet verder. En ten aanzien van de eHerkenning: ik snap dat als je de uitkomst ziet, het nog best ingewikkeld lijkt, maar als je weet waar we vandaan komen, dan kan ik verzekeren, dat we er voor onze gemeenten nog heel wat vereenvoudigingen in hebben kunnen aanbrengen.”

De rol van communicatie

Tegen het eind van het gesprek maak ik een balans op: “Als ik uw verhaal aanhoor, dan begrijp ik iets van de complexiteit en het krachtenspel waarin je moet opereren als kerk om zaken voor elkaar te krijgen. Hoeveel te meer is het voor een lokale kerkrentmeester ondoorzichtige materie en vraagt hij of zij zich af: kan het allemaal niet wat eenvoudiger of sneller? Ook plaatselijke employees of beampten kennen soms hun eigen regels niet goed, en kijken vanuit hun eigen frame van dat moment naar het rare fenomeen ‘plaatselijke gemeente met rechtspersoonlijkheid van een landelijk kerkgenootschap’. Het is erg belangrijk om wat er dan uitkomt zo goed mogelijk ook in de communicatie te laten aansluiten bij de beleavingswereld van de gewone kerkrentmeester en diaken, zodat er geen discrepantie in informatie ontstaat. Als men al geïrriteerd raakt door de hoge regeldruk, laat het dan niet op de kerk neerslaan maar op de instanties die het ons opleggen, hoewel daar meestal ook wel weer begrijpelijke redenen voor is (zoals zicht houden op minder oirbare geldstromen in deze wereld).”

“Het is nogal wat: wie de eHerkenning kan bedienen voor een organisatie, kan in de digitale wereld vanalles doen”

Emile Kop: “De werkzaamheden binnen de *Backoffice* zijn divers, evenals de doelgroepen waarvoor we werken. Zo hebben we contacten met onder andere collegeleden, kerkrentmeesters, ledenadministrateurs maar ook met organisaties zoals de VKB. Wij proberen in onze contacten

altijd zo goed mogelijk te luisteren naar wat er bij onze verschillende doelgroepen leeft. Een goede dienstverlening staat of valt met het feit dat die dienstverlening goed aansluit bij de verwachtingen van de doelgroepen en met een heldere communicatie van wat zij van de Dienstenorganisatie kunnen verwachten.”

“Je ziet wel dat het meer en meer van belang is dat de plaatselijke gemeenten op een goede manier vastleggen wie de (teken) bevoegde bestuurders zijn”

Waardering door en voor kerkrentmeesters

Marjolein Willemsen: “Uit een recent onderzoek dat we hielden, blijkt dat kerkrentmeesters *overall* onze dienstverlening met een 8,5 waarderen. Als ik vroeger op school een acht-en-half had, was ik best content. We hebben een grote hoeveelheid zaken steeds bij te houden, als het gaat om de actuele informatie op de website, dus we zijn blij als er *feedback* komt ter verbetering. Heb je een voorbeeld?” ►

UBO

Kan een kerk of een ANBI-instelling wel een uiteindelijke belanghebbende eigenaar in financiële zin hebben? In het kader van tegengaan van witwassen en foute financiering zijn financiële instellingen verplicht bij organisaties die hun klanten zijn de UBO te registreren. Dat moet een natuurlijk persoon zijn. UBO staat voor *Ultimate Beneficial Owner*.

Het is de bedoeling dat de KVK een openbaar UBO-register gaat beheren. In eerste instantie leken kerken uitgezonderd te worden, maar de Tweede Kamer nam een amendement aan om die uitzondering te schrappen. Er vindt nog overleg tussen CIO en de overheid plaats op welke manier een vermelding van een UBO van een kerkelijke rechtspersoon geregeld zal worden.

Wat is nu een UBO in onze kerk? Informatie op de website van de AFM (Autoriteit Financiële Markten) zegt: dat is die persoon die bij opheffing van het genootschap volgens het eigen statuut de laatste zeggenschap heeft en waar het geld dan naar toe gaat (vrij vertaald). Maar dat is in de meeste kerken zo helemaal niet geregeld.

For the time being kan gebruik gemaakt worden van de informatie die op de website van de Protestantse Kerk is te vinden (via zoekfunctie ‘UBO’ te vinden) in de rubriek FAQ. We gaan in de Protestantse Kerk vooralsnog uit van een ‘pseudo-UBO’, te weten de voorzitters en secretarissen van de colleges van kerkrentmeesters en colleges van diakenen.

"Nou ja, ter voorbereiding op dit interview viel mij op dat de informatie over de KVK-inschrijving in de rubriek FAQ op de website, een onderdeel dat overigens met sprongen vooruit is gegaan, niet helemaal spoort met de realiteit van de bulkinschrijving. Dat levert dan weer een beetje verwarring op. Voor informatie over de aanschaf van een eHerkenningmiddel word je doorgeleid naar de KPN. Nou – als je inmiddels weet hoe de procedure werkt – dan snap je de informatie daar, maar als je er de eerste keer naar kijkt, dan valt het niet mee. Nu kunnen we zelf daar niks aan doen, maar een introetje bij zo'n link is dan wel belangrijk."

"Eenvoudige uitleg en een beetje de achtergrond snappen: het zijn dingen die kunnen helpen."

"Ik steek graag de hand in eigen boezem, want wij hebben er zelf als VKB met onze kennisbank en onze andere uitingen ook heel gauw mee te maken. Omdat je zelf behoorlijk in de materie zit, ga je gauw mee in het bestaande jargon, en ben je even kwijt dat die lokale 'mkb'er', zoals ik onze lokale kerkrentmeester soms aanduid, het niet kan volgen en afhaakt. Dat moeten we zoveel mogelijk proberen te voorkomen. Eenvoudige uitleg en een beetje de achtergrond snappen: het zijn dingen die kunnen helpen, zo is onze ervaring in gesprekken met kerkrentmeesters, om datgene wat toch moet, namelijk dingen voor elkaar zien te krijgen binnen de regels die nu eenmaal bestaan, een beetje welgemoed te blijven doen." Mevrouw Willemsen: "Ik ben de laatste om het daar niet mee eens te zijn. Ook wij zetten ons daar graag voor in."

Marjolein Willemsen

Marjolein Willemsen is sinds 1 december 2019 manager Kerk & Werk en plaatsvervangend directeur binnen de Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk. Vanuit die functie zijn er onder anderen contacten met de classes, het GCBB en met de VKB.

De Dienstenorganisatie is een dynamische werkomgeving die zich steeds intensiever wil richten op dat wat er in de plaatselijke gemeenten gebeurt en dus ook op dat wat de plaatselijke gemeenten nodig hebben. Daar zicht op krijgen en houden is van het grootste belang.

Emile Kop

Emile Kop is sinds 16 maart coördinator Backoffice binnen de Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk. Onder de Backoffice valt de ondersteuning van de diverse colleges, maar ook bijvoorbeeld de ledenadministratie LRP en FRIS. Ik heb deze rol overgenomen van Gert Zwart die binnen de Dienstenorganisatie een andere functie heeft gekregen.

Hiervoor heb ik verschillende functies gehad zowel binnen Facilitaire dienstverlening als binnen IT dienstverlening. In mijn laatste functie voordat ik bij de Dienstenorganisatie in dienst kwam was ik Service Manager bij Unit4 waarbij ik verantwoordelijk was voor projecten binnen de Publieke Sector.

Jaap Broekhuizen

Jaap Broekhuizen werkt al geruime tijd bij de dienstenorganisatie als jurist. Hij houdt zich bezig met publiekrechtelijke regelgeving, de kerk-staat relatie, monumentaal erfgoed (beleid en subsidies) en is betrokken bij de werkzaamheden van CIO, o.m. als secretaris CIO-K en vanuit CIO bij het platform Samenwerkende Brancheorganisaties Filtrantropie (SBF).

Is een ongevalverzekering verplicht?

Tekst Nico de Jong **Beeld** Pixabay

Geregeld zijn er kerkrentmeesters die zich afvragen in hoeverre ze voldoende verzekerd zijn. Het is verstandig om als kerkrentmeester deze vraag te stellen. Het beheren van de verzekeringen behoort immers ook kerkordelijk gezien tot de taken van het college van kerkrentmeesters. Daarom is het wenselijk om periodiek (bijvoorbeeld ieder jaar) de lopende verzekeringen eens door te nemen en waar nodig aan te passen.

In Nederland kennen we voor sommige zaken een verzekeringsplicht. Zo is iedereen die in Nederland werkt of woont verplicht om een zorgverzekering (basispakket) af te sluiten. Denk bijvoorbeeld ook aan de verplichte verzekering voor bezitters van een motorrijtuig. Verder is het vanzelfsprekend dat gebouwen worden verzekerd tegen het risico van brand. Het is daarom ook geen vraag of het nodig is dat colleges een brandverzekering voor het kerkgebouw moeten afsluiten.

Omdat kerkelijke gemeenten niet zonder vrijwilligers kunnen en het overgrote deel van de activiteiten in een kerkgemeenschap met behulp van vrijwilligers plaatsvindt, heeft de plaatselijke gemeente een zorgplicht voor alle vrijwilligers. Natuurlijk geldt die zorgplicht ook voor dege-

nen die in dienstverband werkzaam zijn, zoals de kosten, de organist en de medewerker op het kerkelijk bureau. Deze zorgplicht houdt in dat de kerkelijke gemeente zorgvuldig moet omgaan met haar medewerkers en vrijwilligers en moet zorgen voor een veilige werksituatie. Denk bijvoorbeeld aan het beschikbaar stellen van veilig gereedschap en het nemen van voldoende voorzorgsmaatregelen. Soms is het wijs om bepaalde risicovolle werkzaamheden door professionals te laten uitvoeren. Gelukkig zijn de meeste colleges zich van deze verantwoordelijkheid bewust en gaat het in de praktijk heel vaak goed.

Maar wat als het een keer niet goed gaat? We zeggen wel eens dat een ongeluk 'in een klein hoekje zit'. Een kleine nalatigheid kan soms grote gevolgen hebben. Voor zaken waarvoor je als kerkelijke gemeente aansprakelijk bent, kan een Wettelijke Aansprakelijkheidsverzekering (WA) uitkomst bieden. Daarom is het uiterst belangrijk om een dergelijke verzekering te hebben. Met name letstelschades kunnen vaak tot in de duizenden euro's oplopen. Toch kunnen zich ook vervelende incidenten voordoen waarbij vrijwilligers schade oplopen waarvoor je als kerk niet wettelijk aansprakelijk gehouden kan worden. Denk bijvoorbeeld aan de vrijwilliger die bij het wegbrengen van afval struikelt omdat hij geen erg had in de stoeprand, waardoor hij blijvend letsel oploopt.

Voor dergelijke gevallen is het zeer aan te bevelen om een ongevalverzekering te hebben of af te sluiten. De meeste ongevalverzekeringen kennen een uitkering bij zowel overlijden als bij blijvende invaliditeit. Bij overlijden wordt meestal een vast bedrag uitgekeerd en de uitkering bij blijvende invaliditeit is afhankelijk van de aard en omvang van het letsel. De uitkering vindt plaats ongeacht of er sprake is van wettelijke aansprakelijkheid of niet. Voor vrijwilligers is het mogelijk om ze allemaal te verzekeren. Voor mensen in dienstverband kan een verzekering op naam worden afgesloten.

Hoewel er strikt genomen geen formele verplichting bestaat om een ongevalverzekering te hebben, zijn er gelukkig veel colleges die het als een morele plicht zien om deze verzekering af te sluiten. Ook dat is zorg en oog hebben voor elkaar!

Ingeschreven bij de Kamer van Koophandel, en dan?

In gesprek met de heer Jan Henk Verburg

Tekst Jos Aarnoudse **Beeld** J.H. Verburg, KVK, Pixabay

Een belangrijke schakel in maatschappelijke herkenbaarheid van organisaties is opname in een publiek register. Je kunt het vergelijken met opname in een beroepsregister. Dat betekent dat je kunt nagaan dat iemand daadwerkelijk is waar hij of zij zich voor uitgeeft en aan de wettelijke vereisten voldoet. Het Handelsregister is vanouds het register waarin bedrijven werden opgenomen. Het is dan ook de Kamer van Koophandel die dat register beheert.

Handelsregister

Steeds meer heeft het handelsregister zich ontwikkeld tot het register waarin alle niet-natuurlijke rechtspersonen staan opgenomen. Dus niet alleen bedrijven, maar ook stichtingen en verenigingen. Daar is behoefte aan. Immers, als je zaken doet, wil je kunnen nagaan met wie je te maken hebt, wie de bevoegde bestuurders zijn et cetera. Het Handelsregister is sinds 2008 een basisregistratie van de overheid.

Voordat het Handelsregister basisregistratie werd en daarmee een bredere functie zou krijgen is er discussie geweest over de vraag of kerken nu wel of niet daarin opgenomen zouden moeten worden. Heel lang hebben kerken op het standpunt gestaan (samen vertegenwoordigd door het CIO¹) dat men dat niet wilde. Dat heeft te maken met het feit dat de religieuze identiteit van een (natuurlijk) persoon een bijzonder persoonsgegeven is, dat extra bescherming kent in de privacywetgeving. In sommige landen en in sommige tijden is religieuze identiteit immers reden tot discriminatie of erger. Men wilde niet dat in een publiek register de gegevens van bestuurders van kerken en andere religieuze genootschappen zouden worden opgenomen. De beste manier om dat te voorkomen leek om geheel buiten het Handelsregister te blijven.

Digitale communicatie

Dit blijkt echter meer en meer ondoenlijk. Communicatie, ook in het publieke domein, verloopt steeds meer digitaal. Wie ergens een account wil aanmaken, moet zich bekend maken. Andere partijen willen dat op de één of andere manier kunnen verifiëren. Natuurlijke personen kunnen zich bij overheidsdiensten legitimeren via bijvoorbeeld DigiD.

Organisaties hebben daarvoor eHerkenning nodig. Maar om die te kunnen krijgen kun je niet zonder inschrijving bij de Kamer van Koophandel. Je hebt die eHerkenning vervolgens op verschillende veiligheidsniveaus. Voor hogere niveaus is het ook nodig dat bekend is wie de bevoegde bestuurders zijn, en welke personen bevoegd zijn om bij een bepaalde publieke dienst (zoals het UWV, het gemeenteportal of de Belastingdienst) in te mogen loggen.

“Ik herken dat niet-inschrijving in het digitale tijdperk steeds lastiger wordt.”

Gesprek met de heer Verburg

We hebben contact gezocht met de Kamer van Koophandel, om eens van die kant te horen hoe er tegen ontwikkelingen wordt aangekeken. De Kamer van Koophandel (KVK) is sinds 2014 één landelijke organisatie met kantoren verspreid over het land. Via de website van de KVK kun je lezen wat hun basale functie is en wat men allemaal doet.²

Ik kom te spreken met de heer Jan Henk Verburg. Hij is clusterleider relatiemanagement voor het Handelsregister. Verburg vertelt: “Ik ben met name actief ten behoeve van publieke partijen. Daar horen kerken ook onder via het CIO. De inschrijving van kerken is inderdaad een langdurig traject met voetangels en klemmen. Religieuze overtuiging is een gevoelig persoonsgegeven. Ik snap best dat als je gevaar te duchten hebt, of een geschiedenis achter de rug hebt, waarin registratie een kwestie van leven of dood was, je niet zit te wachten op registratie met naam en toenaam in een openbaar register. Wij hebben als KVK vooral met het CIO te maken in deze discussie. Wij gaan natuurlijk niet over de interne afwegingen binnen de verschillende kerkelijke genootschappen. Maar ik herken dat niet-inschrijving in het digitale tijdperk steeds lastiger wordt. Steeds meer partijen willen kunnen checken wie of wat je bent.”

Inschrijving bij de KvK geregeld

"De inschrijfplicht in het Handelsregister voor kerken geldt alleen voor het hoogste zogenaamde 'aggregatieniveau'. Dus dat zijn de koepels, of het landelijk kerkverband. Daarnaast kunnen individuele rechtspersonen die daarbij horen ook ingeschreven worden. Inmiddels kiezen steeds meer kerken daarvoor. Zo heeft er dus ook een bulk-inschrijving plaatsgevonden van alle rechtspersonen binnen de Protestantse Kerk. Ook andere kerkgenootschappen hebben dat gedaan. Dat moest wel, want vanaf 2020 kun je als rechtspersoon bij bijvoorbeeld de Belastingdienst zakelijk alleen nog digitaal aangifte doen. Voor een eHerkenningsmiddel heb je een KVK-inschrijving nodig. Los daarvan konden altijd al individuele religieuze organisaties zich inschrijven. Maar wat niet kan, is bestuurders inschrijven in het Handelsregister. Ook individuele gemeenten kunnen daar niet voor kiezen. Wij hebben op die manier het principe van niet openbaar maken van religieuze identiteit van personen omgezet naar een administratieve onmogelijkheid."

"Dus, als ik het goed begrijp," stel ik als vraag, "kunnen individuele kerkelijke gemeenten met bestuurders die daar geen bezwaar tegen hebben, zich niet bekend maken via het Handelsregister?" Verburg: "Nee, dat is de situatie zoals die nu is. Natuurlijk bots je dan wel degelijk op tegen het feit, dat je toch bij heel wat handelingen richting wederpartijen en overheden bekend moet maken, wie in persoon bevoegd is. Ik begreep dat de Protestantse Kerk daar nu een procedure voor heeft beschreven. Ook om een eHerkenningsmiddel te kunnen aanschaffen."

Aarnoudse: "Dat klopt, maar dat is een nogal omslachtige procedure." Verburg: "Ja, daar kan ik mij natuurlijk niet in mengen. In ieder geval kan er nu duidelijkheid vanuit

het Handelsregister worden gegeven over het bestaan van de kerkelijke rechtspersonen. Daarmee is een voorwaarde voor het verkrijgen van een LEI-verklaring bijvoorbeeld opgelost. Ook hebben we hard gewerkt aan kwesties als het harmoniseren van RSIN-nummers (voor de Belastingdienst). Alle kerkelijke rechtspersonen hadden immers in het kader van de ANBI-regeling wel al zo'n RSIN-nummer gekregen. Sommige kerkelijke gemeenten die bijvoorbeeld wegens exploitatie van hun gebouwen al wel bij de KVK waren ingeschreven, hadden al eerder zo'n nummer. Dat moest wel worden glad gestreken."

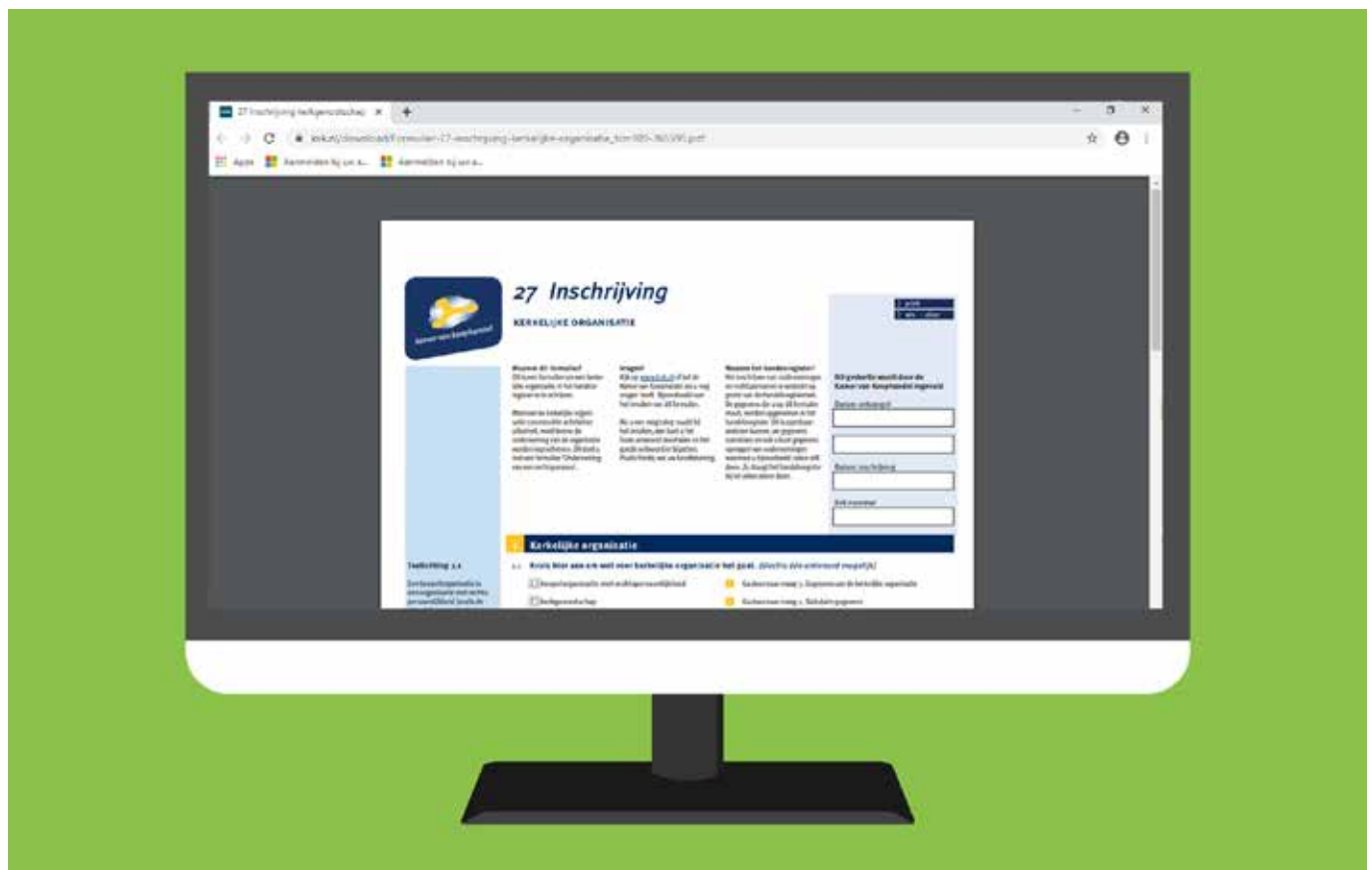
"Steeds meer partijen willen kunnen checken wie of wat je bent."

Ontbreken van bijzondere persoonsgegevens

Aarnoudse: "Zijn de kerken de enige waar het ontbreken van persoonsgegevens een rol speelt?" Verburg: "Er zijn wel bestuurders waarbij bepaalde gegevens om reden van privacy of veiligheid worden afgeschermd, behalve voor bepaalde overheidsinstellingen. Maar bij de kerken kunnen de bestuurders op grond van de Handelsregisterwet gewoon niet worden opgenomen in het Handelsregister."

Steeds meer identificatie-regels

"Hoe kijkt u tegen de toenemende verplichtingen aan om voor allerlei dienstverlening digitaal herkenbaar te zijn? Sommige kerkrentmeesters vinden het nogal wennen, zachtjes uitgesproken, dat ze voor de bank waar ze al sinds mensenheugenis klant zijn opeens hemel en aarde moeten bewegen om aan te tonen dat ze werke-

lijk zijn wie ze zijn en welke mensen wel of geen handtekeningen mogen zetten.”

Verburg: “Als Kamer van Koophandel hebben wij natuurlijk alleen maar te maken met de wet- en regelgeving die nu eenmaal wordt vastgesteld. Ondertussen snappen wij wel dat in een steeds ondoorzichtigere wereld het van belang is om zicht te houden op geldstromen. Dus ja, dan ga je opeens ook anders kijken naar een contante dankdagcollecte van bijvoorbeeld €100.000,- die wordt afgestort. Als je handelen wil in vermogenstitels, dan moet er sprake zijn van een LEI (*Legal Entity Identifier*) en als je bankrekeningen wilt gebruiken dient je organisatie bekend te maken wie als natuurlijke persoon of personen de UBO (*Ultimate Beneficial Owner*) is of zijn. En ja, als je wilt inloggen bij overheidsdiensten, zul je op een zeker moment eHerkenning moeten hebben als organisatie. Ik denk niet dat kerken daaraan kunnen ontkomen.”

Wat is een UBO in de kerk?

“Maar wat is in een kerk dan de UBO, volgens u?”, vraag ik. Verburg: “Dat is best een goede vraag. Ook goede-doelen organisaties worstelen met die vraag. ANBI-organisaties hebben niet echt een eigenaar, maar er zal toch een natuurlijk persoon moeten worden aangewezen. De wetgeving is rond, nu komt de tijd dat het ingevuld moet worden. Naar ik begreep komen er nog wel wat nadere uitvoeringsrichtlijnen, maar het is misschien ook zaak om als kerk zelf na te denken over wat men ervan vindt. Ik snap best dat een kerkgenootschap zoals de Protestantse Kerk geen ‘eigenaren’ heeft, maar alleen bestuurders. Toch is dit wel een pijnpunt in het gehele verhaal: als

de KVK straks verplicht wordt de UBO’s van kerkgenootschappen te registreren, moeten er alsnog natuurlijke personen worden ingeschreven.”

En de SBI-codes, hoe zit het daarmee?

“Nog een andere vraag, nu ik u spreek. In coronatijd bleek opeens de SBI-code van groot belang voor het wel of niet verkrijgen van bepaalde vormen van steun. Hoe komen die SBI-codes eigenlijk tot stand?” Verburg: “De Standaard Bedrijfs-Indeling is eigenlijk een instrument dat komt uit de wereld van het onderzoek, van de statistiek. Je snapt dat als het CBS onderzoek doet naar ontwikkeling in sectoren, dat men dan heldere afbakeningen zoekt. Dat is ook in Europa voor onderlinge vergelijkbaarheid van belang. Ondertussen gaat zo’n codering soms een eigen leven leiden, als er regels en wetgeving aan worden vastgeknoopt. In principe stel je bij inschrijving bij de KVK samen met de ondernemer of bestuurder vast wat de hoofdactiviteit van een onderneming of organisatie wordt. Maar ja, het is niet altijd zomaar eenduidig, en je kunt je ook in de loop van de tijd ontwikkelen. Als er bepaalde voor- of nadelen aan een bepaalde code zitten, lokt dat weer calculerend gedrag uit. Dan moeten er sluitende criteria komen. Een voorbeeld: is geestelijke verzorging nu ‘godsdienstige of levensbeschouwelijke dienstverlening’? Of is het ‘coaching’? Er wordt wel over nagedacht hoe de registratie van activiteiten en de codering verder verbeterd kan worden.”

Na een instructief gesprek dank ik de heer Verburg voor zijn medewerking. Hij blijkt in Goes te wonen en kerkelijk actief te zijn. De heer Verburg werd mij nog sympathieker dan hij al was.

Ir. Jan Henk Verburg studeerde van 1987-1993 aan de TU Delft. Hij ontwikkelde zich van een technische professional naar iemand met een brede maatschappelijke inzet.

Sinds 2014 is hij onder andere statenlid voor de ChristenUnie in de Staten van Zeeland.

Bij de Kamer van Koophandel is zijn functie: Clusterleider Relatiemanagement Handelsregister. De data in dat register worden ontsloten voor processen van onder andere overheden en stelselrelaties via technische services (*Application Programming Interfaces*, zogenaamde API’s), maar ook worden producten online of op papier verstrekt (bijvoorbeeld HR-uittreksel). Het cluster Relatiemanagement Handelsregister houdt contact met ministeries en andere publieke en private partners bij doorontwikkeling en aanpassing van registers (door nieuwe wet- en regelgeving) en zorgt er daarnaast voor dat die publieke partners optimaal worden geïnformeerd en bediend met de registerinformatie.

¹ Het CIO is het Interkerkelijk Contact in Overheidszaken. Voor meer informatie zie: www.cioweb.nl.

² Zie voor meer informatie: www.kvk.nl/over-kvk/dit-is-onze-opdracht.

Kerkebalans nieuws

Extra actie Kerkebalans

Via nieuwsbrieven zijn kerkrentmeesters geïnformeerd over de extra actie Kerkebalans, die door de Interkerkelijke Commissie Geldwerving is georganiseerd, voor het eerst in de bijna 50-jarige geschiedenis van de actie.

De gedachte erachter is de volgende: juist in corona-tijd zijn kerken extra belangrijk: vanwege hun verbindende rol, hun diaconale aanwezigheid in de samenleving en vooral vanwege de belangrijkste waarde van de kerk: omzien naar elkaar! Wat is er dan op tegen om nu de leden te vragen om een extra bijdrage, om de kerk in staat te stellen haar belangrijke werk te continueren? We krijgen wel reacties van: veel mensen hebben het financieel moeilijk, moeten we ze dan nu gaan vragen om extra geld? En inderdaad, als je als ZZP'er je inkomen flink ziet dalen of, werkzaam in één van de getroffen sectoren, zelfs je baan kwijt bent zit je niet op zo'n verzoek van de kerk te wachten. Maar er zijn ook veel mensen die juist meer te besteden hebben omdat ze minder kosten hebben (reiskosten en zo) en veel minder uitgeven dan normaal.

Via www.kerkebalans.nl/omzien-naar-elkaar kunnen gemeenten teksten (voor een brief aan de leden, of een

stukje in het kerkblad) en beeldmateriaal, ook voor gebruik op sociale media downloaden en daar is al veel gebruik van gemaakt.

Actie Kerkebalans 2021

In januari 2021, om precies te zijn van 16 tot 30 januari, wordt de Actie Kerkebalans weer gehouden. De afgelopen drie jaar stond de Actie Kerkebalans in het teken van 'Geef voor je kerk!'. Inmiddels is een nieuw reclamebureau (IDD uit Zwolle) bezig om de campagne voor de volgende drie jaren vorm te geven. De nieuwe slogan wordt 'Geef vandaag voor de kerk van morgen'. Er is weer mooi, nieuw beeldmateriaal gemaakt, op deze pagina alvast een voorproefje.

In september (wanneer precies weten we nog niet, ook de creatieve dialoog rond Kerkebalans wordt soms wat belemmerd door bijzondere omstandigheden van nu) gaat de webshop van de volledig vernieuwde website Kerkebalans open en zijn de actiematerialen bestelbaar. En er wordt gewerkt aan nieuwe workshops waarin de organisatoren van de plaatselijke gemeenten weer inspiratie op kunnen doen voor de actie Kerkebalans 2021. We houden u op de hoogte van de ontwikkelingen, met nieuwsberichten en nieuwsbrieven.

Rita Mollema-Houtman

Wie

Rita Mollema-Houtman (60 jaar) is getrouwd en moeder van 3 getrouwde dochters en beppe (oma) van 7 kleinkinderen. Ze heeft bijna 40 jaar gewerkt als financieel administratief ondersteuner bij een bank. Daarnaast taalcoach/dyslexie-coach en bezig met een studie Taalkunde. "Verder houd ik erg van lezen en zingen. Ik mis momenteel tijdens deze coronatijd heel erg het samen zingen in de kerk. Binnenkort ga ik weer meedoen met enkelen van onze zanggroep om de diensten te begeleiden. Verder geniet ik erg van het oppassen op onze kleinkinderen, hun ontwikkeling en alles wat hen bezighoudt."

Taken

"Sinds 1 januari 2020 ben ik ouderling-kerkrentmeester bij de Protestantse Gemeente te Dokkum-Aalsum-Wetsens (PGDAW) met als verantwoordelijkheid het kerkelijk bureau en personeelsaangelegenheden. In 1984 zijn wij in Dokkum komen wonen en wij zijn altijd heel betrokken geweest bij de toen nog Gereformeerde Kerk. Rond ongeveer 1995 ben ik jeugdouderling geweest, daarna zondagschooljuf en actief bij het organiseren van KIK diensten (Kinderen in de kerk). Een beetje mee-opgaand met de belevingswereld van onze eigen kinderen. Daarnaast ook aansturend en zingend bezig met een zanggroep in onze kerk. Rond 2008 was ik scriba. Voordat ik kerkrentmeester werd was ik actief in de Commissie Erediensten. En nu dus ouderling-kerkrentmeester."

Gemeente

"Sinds 1 januari 2020 zijn de 3 wijkgemeenten opgegaan in één gemeente (PGDAW) zonder wijkgemeenten."

Er is nu dus één kerkenraad, één college van diakenen en één college van kerkrentmeesters. En daarnaast zijn er diverse werkgroepen en commissies. Het jaar 2020 is een overgangsjaar. De diverse werkgroepen, colleges en commissies zijn hard aan het werk om de nieuwe structuur vorm te geven."

"De PGDAW wil een open en gastvrije geloofsgemeenschap zijn, waar plaats is voor jong en oud. Een gemeente die ruimte laat voor theologische verschillen en diverse vormen van geloofsuiting. Een gemeente, waarin we persoonlijk voelen hoe het evangelie van Jezus Christus ons bezielt in veelkleurigheid. Daarnaast willen we een gemeente zijn waarin we elkaar ontmoeten in gastvrijheid en ons verbonden voelen als één groot gezin."

Uitdagingen

"Ik ben verantwoordelijk voor het kerkelijk bureau en personeelszaken. Daarvoor heb ik nauw contact met de medewerkers van het kerkelijk bureau. Naast werkoverleg heb je ook te maken met ziekmelding, re-integratie, de Wet Verbetering Poortwachter, personeelsdossiers, verzekeringen, begraafplaatsenadministratie, et cetera. Verder heb ik contact met de koster, organisten en er zijn ook heel veel vrijwilligers. Daarnaast zorg ik wekelijks voor het beoordelen en verwerken van de nota's via SKG, wat soms ook een uitdaging blijkt. In de korte tijd dat ik kerkrentmeester ben heb ik inmiddels al een hele berg kennis en ervaring opgedaan met HR aangelegenheden."

"Ons college van kerkrentmeesters heeft de taak/uitdaging om in te spelen op een combinatie van het dalend

Stappenplan:

Identificatie als gemeente of diaconie

aantal leden, het geefgedrag van de leden naar leeftijds-categorie en de financiële situatie met begrote structurele tekorten. Dit heeft onder andere tot gevolg dat 1 of 2 gebouwen moeten worden afgestoten en dat kosters die met pensioen gaan niet vervangen worden door betaalde krachten. Er zijn heel veel vrijwilligers actief in onze gemeente, maar dit zijn ook mensen op leeftijd en het blijft een uitdaging om steeds weer voldoende vrijwilligers te krijgen en te houden.”

Trots

“Ik ben er trots op dat er zoveel vrijwilligers aan het werk zijn in diverse voorkomende activiteiten. Ook nu tijdens de coronaperiode. Online-kerkdiensten filmen, zorgen voor communicatie op de site of op andere manieren. Mensen die zich belangeloos inzetten.”

Dankbaar

“Bij alle ingewikkelde zaken en nieuwigheden die dit jaar op mij afkwamen en nog steeds komen weet ik mij gesteund door die Ene die ons nooit in de steek laat. Bij mijn bevestiging heb ik gebeden om wijsheid en ik heb gemerkt dat ik dit ook ontvang. Daar ben ik dankbaar voor en dit geeft mij positieve kracht om door te gaan.”

Tip

“Houd moed. Voor elke moeilijke vraag is wel een antwoord te vinden. Zoek op internet en vraag hulp aan collega-kerkrentmeesters of aan de VKB. Verdiep je in allerlei zaken waarmee je te maken krijgt. Naast veel tijd en moeite geeft het uiteindelijk ook voldoening om zaken tot een goed einde te brengen. En samen met elkaar komt het vast goed.”

1. U staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel, vermeld uw KVK nummer.

2. U vraagt bij het Dienstencentrum van de Protestantse Kerk een bewijs van rechtspersoonlijkheid aan, waaruit ook blijkt dat u onderdeel bent van de Protestantse Kerk in Nederland (dit kan via: rechtspersoonlijkheid@protestantsekerk.nl)

3. U verwijst naar of voegt een scan bij van Ordinantie 11:4 van de Kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland, waaruit blijkt dat de voorzitter en secretaris van een college gemeente of diaconie vertegenwoordigen in vermogensrechtelijke aangelegenheden (de actuele kerkorde is altijd te vinden op de website van de Protestantse Kerk: <https://www.protestantsekerk.nl/thema/kerkorde/>).

4. U voegt een bewijs toe uit de vastgestelde notulen van kerkenraad of college plus eventuele ondertekende benoemingsbrieven toe waaruit blijkt wie er actueel benoemd zijn tot voorzitter en secretaris van een college.

5. Een college kan een andere persoon (penningmeester, administrateur) tot bepaalde rechtshandelingen machtigen: u voegt een bewijs toe uit de vastgestelde notulen waaruit blijkt dat het college daartoe heeft besloten.

'Troost, troost mijn volk' of 'walking on the bright side'?

Tekst Jos Aarnoudse **Beeld** logo's van twee Amerikaanse kerken

Tijdens de vakantie in juni las ik het boek van professor Tom Wright (bekend Engels nieuw-testamenticus): *The Day the Revolution Began. Reconsidering the Meaning of Jesus's Crucifixion*. In dat boek presenteert Wright 'lijden vanwege liefde' als kenmerk van de kerk. Niet als noodzakelijk kwaad, dat je zo snel mogelijk moet zien af te schudden, maar als wezenlijk onderdeel van dienstbaar kerk-zijn in navolging van Christus. 'Kerk' is niet altijd leuk, relevant, inspirerend, interessant, positief, succesvol en *happy* op onze termen. Integendeel: het is vaak – vanuit geloof, hoop en liefde – 'doormodderen' in de realiteiten van het leven. Dat is het eerlijke verhaal, als je als kerk gezonden wordt in de wereld. Dat is ook: ploegen op de rotsen, schapen onder de wolven, zaad op ontoegankelijke bodems, stof dat van voeten moet worden geschud en vragen zoals: 'wilt gij ook niet weggaan?'

Welk verhaal willen we vertellen over onze kerk? Natuurlijk is het heerlijk om te kunnen vertellen over vitaliteit en over nieuwe initiatieven. Het is fijn, als je bevlogen jonge dominees mag presenteren, als je bloeiende gemeenten en pioniersplekken, of aansprekend jeugdwerk in beeld mag brengen. Laten we dankbaar zijn, dat er op zoveel plaatsen zulke mooie dingen gebeuren. We willen niet het verhaal vertellen van een krimpende en een verdeelde kerk, maar van een kerk die naar de toekomst leeft en ertoe doet. Prima. Maar wel het eerlijke en complete verhaal graag. Dat we als kerk ook door 'de realiteiten van het leven' gaan, en juist daarin ons houvast bij de Heer zoeken.

Ik heb mijn hele werkzame leven gesprekken gevoerd over krimp en afkalving van organisaties, ook van de kerk. Altijd waren er wel gesprekspartners, met name van reformatorische of charismatische zijde, die meldten dat als er maar

aan de juiste voorwaarden werd voldaan, elke kerk wel vol kon zitten. Ik snap dan nooit zo goed hoe het komt dat grote delen van ons land, onze grote steden inclusief, daar toch niet zo gevoelig voor blijken te zijn. Niks ten nadele van de gemeenschappen die met duidelijkheid en degelijkheid, met bevlogenheid en multimediale programma's mensen weten te trekken en te binden. Maar het heeft iets wereldgelijkvormigs als vooral op positieve beeldvorming wordt gefocust. Ik zou ook graag trots willen kunnen zijn op een kerk die eerlijk en nuchter de eigen situatie onderkent, daar niet krampachtig of geheimzinnig over doet, maar de kunst verstaat om door alles heen, zo harmonieus mogelijk naar de toekomst te leven. Mét nieuwe initiatieven, mét positieve berichten (Omanido!), maar ook met zorgzame aandacht voor al die gemeenten, voorgangers, ambtsdragers die in deze tijd nu eenmaal niet zomaar aan 'the bright side' wandelen, maar hebben te proberen te hergroeperen, nieuwe vormen van samenwerking te zoeken, op kleinere schaal voort te zetten et cetera. Ook zij mogen in beeld komen, inclusief de relevante ontwikkelingen.

Wij krijgen op ons kantoor in Dordrecht heel wat kerkrentmeesters aan de lijn, die tientallen jaren ondanks hun inspanningen de kerk kleiner en kleiner zagen worden. Zij hebben niet alleen de prachtige voorbeelden van anderen nodig, noch de mooie verhalen van hoe het ook kan ('als je maar aan de juiste voorwaarden voldoet'), maar zij hebben vooral vaak bemoediging, troost en aandacht nodig.

Stelling van de maand

Heeft u een mening, wilt u erop reageren?

Laat het ons weten via: info@kerkrentmeester.nl

De stelling:

'Een kerk die gelooft en niet bang is voor de realiteit, heeft geen window-dressing nodig, maar durft eerlijke verhalen te vertellen.'

Herkenbaarheid als rechtspersoon

Digitale herkenbaarheid plaatselijke gemeenten

Tekst Jos Aarnoudse **Beeld** KPN, Pixabay

Wat hebben UBO, LEI, UWV, KVK, RDW, Energielabel, Banken, Hornbach, Belastingdienst, het Gemeentehuis en Donatus met elkaar te maken als het om de kerk gaat?

Kunnen vaststellen wie bevoegd zijn

Je kunt zeggen: het zijn allemaal aparte instanties en kwesties. Maar gemeenschappelijk is de verplichting of de noodzaak om te kunnen vaststellen wie de bevoegde vertegenwoordigers van die kerkgenootschappen en de onder hen vallende rechtspersonen zijn. De figuur van het 'kerkgenootschap' is een tamelijk 'vreemde eend in de bijt', als het gaat om de organisatiestructuur, zeker als kerkgenootschappen nog weer naar hun eigen kerkrecht apart mogen zijn ingericht.

Achtergrond

Op grond van ervaringen ten tijde van de Duitse bezetting zijn we in Nederland voorzichtig geworden met de registratie van religieuze of levensbeschouwelijke aanduidingen bij natuurlijke personen. Ook de herleidbaarheid van dat specifieke persoonsgegeven lijkt niet gewenst. Dus het plaatsen van namen van bestuurders van een kerk, synagoge of moskee in een openbaar register is niet wenselijk. Dat idee is versterkt door de aanscherping van de bescherming van persoonsgegevens in de Europese privacy-regelgeving. Daarin wordt religieuze identiteit als een bijzonder persoonsgegeven beschouwd dat extra dient te worden beschermd.

Inschrijving bij de Kamer van Koophandel

Sinds 2008 waren alleen de landelijke kerkgenootschappen of koepels van kerkgenootschappen verplicht tot inschrijving in het Handelsregister. Deze verplichting bestond niet voor onderdelen ook al hadden ze rechtspersoonlijkheid, zoals in de Protestantse Kerk voor gemeenten en diaconieën. Het beleid van het CIO (Interkerkelijk Contact in Overheidszaken) sloot hierop aan: geen inschrijving voor plaatselijke gemeenten en parochies.

Ondertussen neemt de druk tot herkenbaarheid in het maatschappelijk verkeer ook voor kerkelijke rechtspersonen toe. Tot 2008 was het Handelsregister een register van ondernemingen. Vanaf 2008 ontwikkelde het zich echter steeds meer richting een basisregister van niet-natuurlijke rechtspersonen. Met name de verplichte LEI-verklaring (vanaf 2017) voor organisaties die beleggingsproducten

willen afnemen is aanleiding geweest voor het CIO om het gezamenlijke standpunt te heroverwegen en om hierover het overleg aan te gaan met de KVK. Vervolgens kwamen het UWV en de Belastingdienst met de invoering van alleen digitale toegankelijkheid voor zakelijke relaties. En voor een eHerkenningsmiddel is ook KVK-inschrijving nodig. Overigens konden plaatselijke gemeenten op vrijwillige basis zich wel al inschrijven bij de KVK en was het voor gemeenten die een 'onderneming' dreven (exploitatie kerkelijk centrum bijvoorbeeld) verplicht. Inmiddels zijn alle rechtspersonen van de Protestantse Kerk nu ingeschreven. Maar hoe nu verder?

Terugkerend ongemak

Het is een zeer regelmatig terugkerend ongemak bij kerkrentmeesters, als ze duidelijk moeten maken in het zakelijk verkeer, *face to face*, of digitaal, wie de bevoegde bestuurders of gemandateerde vertegenwoordigers zijn en hoe zij dat kunnen aantonen.

Kan het niet adequater geregeld worden?

Met de steeds terugkerende vraag: kan dat nu niet beter geregeld worden in onze kerk? Er wordt gestoten op ►

beleid van de landelijke organen van de kerk. De indruk bestaat dat het traag verloopt en er defensief op ontwikkelingen wordt gereageerd, of dat er op 'hoog niveau' regelingen worden afgesproken, die in de uitvoering niet de praktische problemen oplossen (zoals daar zijn: onbegrip en weigerachtigheid door lokale employees om op voor hen niet bekende condities zaken af te handelen). Plus dat het daardoor vaak erg lang duurt voor er een soort gemeenschappelijke oplossing komt (die dan alsnog als omslachtig wordt ervaren, zoals recentelijk de brief aan gemeenten over eHerkenning).

Een eigen dienstverlening op dit vlak

In onze kerkorde staat precies omschreven wie er bevoegd zijn tot vertegenwoordiging van gemeente en diaconie. Dat zijn in totaal zes personen. Daarnaast lijkt ons dat ook predikanten geacht worden publieke figuren te zijn. Het is best begrijpelijk dat niet gehele besturen met naam en NAW-gegevens bekend worden gemaakt, maar van de bovenstaande leidinggevende personen in een gemeente mag toch wel verwacht worden dat ze bereid zijn publiek op te treden namens hun gemeente, dus ook verifieerbaar en bereikbaar zijn, al is het maar via een kerkelijk mail-adres en een telefoonnummer.

Onze kerk kent alleen een zogeheten 'kerkvinder' op de centrale website. Je vindt de kerkgebouwen op de kaart van Nederland (overigens niet geheel compleet) en je kunt die aanklikken. Je kunt dan naar de website van de betreffende gemeente. Maar er is niet een register waar op een gestandaardiseerde manier de geactualiseerde basisinformatie staat van al onze kerkelijke gemeenten, die ook voor buitenstaande partijen relevant is, zoals de

Christelijke Gereformeerde Kerken en de Vrijgemaakt Gereformeerde Kerken die wel kennen. Misschien moeten we ook wel gestandaardiseerde aan- en aftreeddocumenten invoeren voor in ieder geval de bevoegde vertegenwoordigers, omdat uit notulen opvissen wie nu wanneer benoemd is en is afgetreden nogal eens lastig te achterhalen is.

Met corona ging en gaat het goed

Ook pleiten wij voor een pro-actiever en op snelheid en oplossingen gerichte houding vanuit de landelijke kerk als zich een kwestie aandient waar plaatselijke gemeenten en diaconieën mee te maken krijgen. Al snappen we heel goed, dat het van belang is in CIO-verband als kerken in veel zaken samen optrekken en dat dit in het contact met allerlei organen veel tijd en inspanning vergt. Met corona ging en gaat dat heel goed. Dat moet dus ook met minder in het oog springende kwesties die van buiten op ons af komen, kunnen.

Ondertussen is het van belang voor een lokale gemeente en diaconie om zelf van tijd tot tijd met betrokken partijen actuele gegevens uit te wisselen en ook de eigen mutaties goed bij te houden. Denk aan banken of de lokale overheid. Ook kan het verstandig zijn om te bekijken hoe een middel tot eHerkenning aangevraagd kan worden, bijvoorbeeld bij de KPN¹. Dat voorkomt, dat 'hemel en aarde bewogen moeten worden' op het moment dat er onder een bepaalde tijdsdruk iets geregeld dient te worden.

¹ Zie: <https://www.kpn.com/zakelijk/security/privacy/eherkenning/kerkgenootschap.htm>

Maarten Burggraaff

Vrijwillige bestuurder Hervormde Gemeente Maarland

Tekst Jos Aarnoudse **Beeld** Maarten Burggraaff

Wie?

Voor deze rubriek spreek ik met Maarten Burggraaff uit Eenum in Groningen. Weliswaar net afgetreden als voorzitter van het college van kerkrentmeesters, maar met een schat aan ervaring. De heer Burggraaff is afkomstig uit Utrecht, maar al in 1970 in het Noorden des lands terecht gekomen. Hij werkte daar voor de provinciale waterstaat. Hij is vanaf 1980 kerkelijk actief in zijn huidige gemeente, van 1990-2003 als lid van de kerkenraad, opnieuw vanaf 2013 tot nu. Hij was voorzitter van de kerkenraad geweest, en de laatste jaren dus ook voorzitter van het college van kerkrentmeesters.

Waar?

De Hervormde (wijk)Gemeente Maarland is samengesteld uit oorspronkelijk drie gemeenten rond Loppersum. Acht dorpen en vier middeleeuwse kerkgebouwen. Het tussenvoegsel 'wijk' slaat erop dat de gemeente gefedereerd is met de Gereformeerde Kerk van Loppersum. In de loop van de tijd zijn reeds drie van de vier kerkgebouwen overgedragen aan de Stichting Oude Groninger Kerken. Ook de kerk van Loppersum is daar nu aan overgedragen, maar eerst moest het (ook monumentale) orgel worden geres taureerd. Dit had fors te lijden gekregen door aardbevings schade. Omdat de vorige voorzitter van het college van kerkrentmeesters ziek werd, stapte Burggraaff erin. Er was een plan, maar niet voldoende financiering, dus dan moet je dat bij elkaar zien te krijgen. Dat is gelukt, en inmiddels

is ook de kerk van Loppersum in bezit van de Groninger stichting. De Hervormde Gemeente huurt hem nu terug voor alle reguliere activiteiten. Ook de andere drie kerken worden nog op huurbasis gebruikt voor kerkdiensten en/of uitvaarten. Het kon zo, omdat er vroeg naar de financiële mogelijkheden is gekeken. Er werd een spaarpot gevormd voor het onderhoudsgeld dat moest worden meegegeven. Het feit dat de kerken voor de dorpen in een goede conditie worden gehouden door de Stichting, betekent voor de kerkelijke gemeente een grote zorg minder. Ondertussen kunnen de kerkelijke activiteiten er wel in doorgaan.

Waarom?

Wat vindt Maarten Burggraaff nu zo aantrekkelijk aan het besturen in de kerk? Heeft het met geloof te maken, of is het verantwoordelijkheid, of is het leuk? Burggraaff: "Het is van alles wat. Het feit dat het gaat om de kerk heeft voor mij een meerwaarde. Maar ik heb me ook wel als bestuurder ingezet voor andere organisaties. Het heeft met verantwoordelijkheid te maken: zorgen dat het niet ten onder gaat. Maar ik vind vergaderen en besturen ook leuk, als het tenminste een beetje efficiënt gebeurt en de sfeer goed is. Je hebt daar als voorzitter ook wel wat invloed op."

Wat?

Is het werk en de plek van de kerk veranderd in de jaren dat hij nu actief was? Burggraaff meldt dat het aantal kerkleden wel wat kleiner is geworden, maar de activiteiten zeker niet. Hij is er best trots op, dat het gaat om betrokken mensen, met ook regelmatig wel weer nieuwe gezichten. Natuurlijk is men door de opbrengst van landerijen in staat om extra dingen te doen. Maar daar is dan ook goed over nagedacht, zoals met de gebouwen. Maar ook ten aanzien van de rol van de predikant. "Normaliter zouden we geen *full time* predikant kunnen laten werken, maar we doen dat wel, omdat we graag onze predikant breder laten werken, dan alleen voor de eigen kerkgemeenschap. Onze vorige predikant, die net vertrokken is, deed dat goed. We willen daarmee doorgaan. De kerk wordt in onze omgeving weer opnieuw gewaardeerd. Dat heeft bij ons met de aardbevingsellende te maken. Maar je ziet het breder nu ook in coronatijd. Mensen zoeken toch een plek waar er aandacht wordt geschonken aan wat hen zorgen baart."

STERK IN MONUMENTAAL RESTAURATIE WERK!

GECERTIFICEERD
15
JAAR
VOEGBEDRIJF

Voegbedrijf Heldoorn

Voegbedrijf Heldoorn B.V.
A Veldoven 19b
8271 RT IJsselmuiden
T +31 (0)38 - 3557879
www.voegbedrijfheldoorn.nl

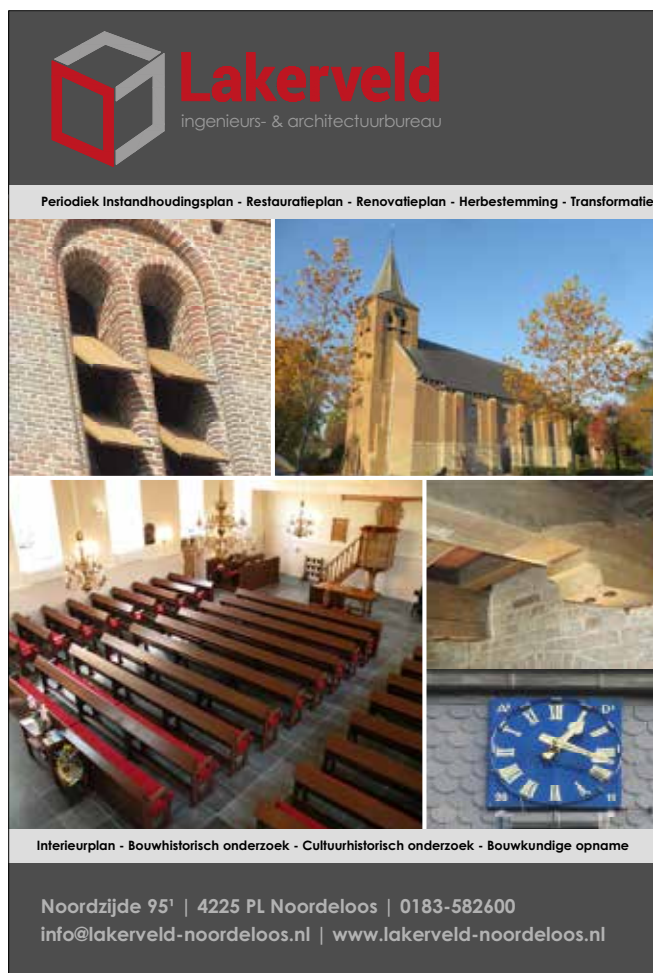
Inrichten van Kerken

Bij restauratie, renovatie
en nieuwbouw

PIM VAN DIJK DESIGN

de Oosterkerk Capelle aan den IJssel

www.pimvandijkdesigns.nl tel: 0575-528803

Lakerveld
ingenieurs- & architectuurbureau

Periodiek Instandhoudingsplan - Restauratieplan - Renovatieplan - Herbestemming - Transformatie

Interieurplan - Bouwhistorisch onderzoek - Cultuurhistorisch onderzoek - Bouwkundige opname

Noordzijde 95' | 4225 PL Noordeloos | 0183-582600
info@lakerveld-noordeloos.nl | www.lakerveld-noordeloos.nl

SYNDESIE

het juiste licht op het juiste moment

Leer meer over de app, de lampen en
lichtoplossingen voor uw kerk op

WWW.SYNDESIE.NL

 info@syndesie.nl

Nico Heijboer 06-51204737
Frank de Vos 06-52460143

E-HERKENNING...

De orgelbank

DE ORGELBANK

De orgelbank van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer biedt plaatselijke kerken en gemeenten de mogelijkheid hun pijp-orgel te koop aan te bieden.

Afgelopen maand ontvingen we bericht dat het Fonteyn en Gaalorgel van kerkgebouw De Poort in Den Burg op Texel is verkocht. Het orgel blijft in het gebouw en wordt eigendom van de nieuwe eigenaar die het kerkgebouw heeft gekocht. Na deze mutatie resteren er nog 5 orgels in de orgelbank. Alle aangeboden orgels kunt u raadplegen op onze website www.kerkmarkt.nl in de rubriek orgelbank.

Voor gedetailleerde informatie over de orgelbank kunt u contact opnemen met het Bureau VKB.

Tel. (078) 639 36 66

E-mail n.dejong@kerkrentmeester.nl

► MonumentPlus

Uw metgezel bij onderhoud en restauratie

Tekst & Beeld MonumentPlus

"In de kerk laat het stucwerk los." "Diverse leien op het dak zakken weg en zijn gescheurd." Of: "Het glas in lood wordt steeds slechter." Regelmatisch wordt Jan Baas van MonumentPlus gebeld of gemailld door kerkrentmeesters die problemen constateren in de bouwkundige staat van hun kerkgebouw. En daarmee zijn ze bij hem aan het juiste adres. In MonumentPlus vindt u een enthousiaste en ter zake kundige partner in het proces van onderhoud of restauratie van uw kerkelijke gebouwen. In dit artikel legt Jan Baas uit wat MonumentPlus voor u kan betekenen.

Werkwijze

Na een eerste mailtje of telefoontje volgt een uitgebreider telefonisch gesprek. Ik probeer een beeld te krijgen van het probleem en ik maak een afspraak om vrijblijvend langs te komen. In gezelschap van de kerkrentmeester en andere betrokkenen neem ik de situatie in ogenschouw. Ik vind dit één van de leukste aspecten van mijn werk: op bezoek gaan ergens in den lande, kennis maken met een (historisch) gebouw en zijn gebruikers en de verhalen horen over de geschiedenis van zo'n pand. Als liefhebber van oude gebouwen kan ik hiervan genieten.

Na de inspectie vertel ik wat voor gebreken ik geconstateerd heb en wat er aan gedaan kan worden. Afhankelijk van de wens van de kerkrentmeester/commissie kan Monumentplus verder ingeschakeld worden voor bijvoorbeeld een bouwkundig advies, kostenbegroting en subsidieaanvraag, het organiseren van een aanbesteding of de complete bouwbegeleiding.

In veel gevallen verzorgt MonumentPlus de subsidieaanvraag. Want, of het nu gaat om het opnieuw schilderen van een pand, of ingrijpendere problemen zoals lekkende daken of scheurend metselwerk, het herstel of de restauratie zal de nodige kosten geven. Ik wijs daarom altijd op bestaande subsidieregelingen van rijk of provincie of mogelijk andere fondsen die voor dit doel bestemd zijn.

Aanvragen subsidie

Er zijn diverse algemene subsidieregelingen waar kerken gebruik van kunnen maken, zoals een meerjarenonderhoudssubsidie SIM (voor onder andere metsel- en voegwerk, dak- en schilderwerk), een restauratiesubsidie en een herbestemmingssubsidie. Voor de onderhouds- en restauratiesubsidie is het een voorwaarde dat het gebouw een rijksmonument betreft, voor de herbestemmingssubsidie geldt dat niet. Het aanvragen van onderhouds- of restauratiesubsidie is een specifieke en tijdrovende klus,

Restauratie van de torenspits in Brielle

Jan Baas voor de kerk in Kinderdijk

waarvoor een inspectie rapport, een werkschrijving, en een kostenbegroting opgemaakt moet worden. Maar, over het algemeen is zo'n aanvraag zeer de moeite waard. Het toegekende subsidiebedrag kan wel oplopen tot 60% van de onderhouds-/restauratiekosten.

MonumentPlus heeft veel ervaring met het aanvragen van subsidie en het aanleveren van de benodigde documenten. En met succes; tot nu toe is 100% van de aanvragen gehonoreerd. Uiteraard hangt aan mijn werk een prijskaartje, maar dat blijkt over het algemeen een klein percentage van de verkregen subsidie.

Een subsidieaanvraag moet in een bepaalde periode worden ingediend. Het is aan te raden ruim van tevoren te beginnen, want het is een behoorlijke klus.

De aanvraagtermijnen zijn:

- 1 oktober tot 30 november: subsidie voor herbestemming.
- 1 december tot 1 maart: subsidie voor restauratie van rijksmonumenten in bijvoorbeeld de provincie Zuid-Holland. Andere provincies kennen soortgelijke subsidies met eigen aanvraagtermijnen.
- 1 februari tot 31 maart: instandhoudingsubsidie. Bedoeld voor onderhoud van rijksmonumenten.

Maatwerk

Een kerkelijke gemeente kan zich gelukkig prijzen met een kerkrentmeester of beschikbare gemeenteleden met kennis van bouwzaken. Sommige kerken regelen alles zelf en daar neem ik mijn petje voor af, want er komt heel veel bij kijken. Bij andere kerken is het nodig dat een deskundige de hiaten aanvult. MonumentPlus kan op maat ingezet worden op die onderdelen waarvoor de deskundigheid niet in huis of beschikbaar is. Want ook dat laatste kan natuurlijk het geval zijn. Er gaat veel tijd en energie in zo'n project zitten waarbij regelmatig de verantwoordelijkheid op de schouders drukt, meer dan je soms redelijkerwijs van een vrijwilliger kunt verwachten.

Kerken kiezen er veelal voor om het hele traject van subsidie-aanvraag, aanbesteding en bouwbegeleiding aan MonumentPlus uit te besteden. Ik neem de kerk dan als het ware bij de hand en zorg dat de juiste mensen op het juiste moment ingeschakeld worden. Ook begeleid en controleer ik de onderhoudswerkzaamheden en handel ik de verplichte verantwoording over de verkregen subsidie af.

Vaklui

MonumentPlus heeft een netwerk opgebouwd van betrouwbare mensen die hun vak verstaan, waaronder loodgieters, voegers enzovoort. Deze vakmensen kunnen rechtstreeks benaderd worden waardoor aannemerskosten uitgespaard worden. Voor de grotere en complexere klussen kan ik diverse aannemers aanbevelen met wie ik in de loop der jaren goede ervaringen heb opgedaan.

Nadere kennismaking

MonumentPlus is gespecialiseerd in advies en begeleiding betreffende onderhoud en restauratie van monumenten en oude gebouwen. De afgelopen jaren heb ik aan een aantal grote projecten gewerkt, zoals de restauratie van een middeleeuwse boerderij in Poortugaal, het oude stadhuis van Brielle en de Oude Kerk in Zwiindrecht. Daarnaast ben ik betrokken geweest bij restauratie en onderhoud van diverse kerken.

Zelf ben ik kerkelijk actief als ouderling in de Hervormde Gemeente Kinderdijk-Middelweg. Ik voel me daardoor extra betrokken bij onderhoud en restauratie van kerkelijke gebouwen. Ik weet hoeveel een kerkgebouw kan betekenen voor mensen die daar al generaties naar de kerk gaan. En ik kan me goed in de situatie inleven omdat ik weet hoe een kerkelijke organisatie functioneert. Dat inspireert en helpt mij om optimaal advies te geven.

Hoe kenmerkend is een beschermd stads- of dorps gezicht. Hoe majestueus de kerk in het centrum, of hoe basic en pakkend is een oude boerderij, een arbeidershuisje of molen. MonumentPlus is gegrepen door de tijd, de verhalen en de techniek en wil u als bouwkundig expert restauratie graag helpen uw monument te voorzien van een Plus. Want dat is het zeker waard!

► Lakerveld

ingenieurs- & architectuurbureau

Tekst & Beeld Lakerveld

Wie zijn we?

Lakerveld ingenieurs- & architectuurbureau heeft zich in 31 jaar ontwikkeld van een restauratiebureau, dat zich enkel bezig hield met het restaureren van monumentale gebouwen tot een bureau, met 15 medewerkers, dat over de hele breedte van de bouwpraktijk opereert. De bureaudiensten zijn onder te verdelen in drie groepen: restauratie, architectuur en onderhoud. *We hebben een voorliefde voor de duurzame herbestemming van ons monumentale erfgoed* en het behoud van ons gebouwde religieuze erfgoed, maar daarnaast zijn we ook goed thuis in het meer-jaarlijkse onderhoud van monumentale en niet-monumentale gebouwen. Tevens voeren we voor onze opdrachtgevers nieuwbouw ontwerpopgaves uit. Denk hierbij onder andere aan nieuwbouwwoningen, kantoren, zorgappartementen en scholen. Voor enkele grote religieuze organisaties doen we het jaarlijkse beheer van hun vastgoedportefeuille, die veel (Rijks-)monumentale panden bevatten, onder andere voor de Evangelische Broedergemeente Zeist met 115 Rijksmonumenten en de Oud Katholieke Kerk Nederland met 27 parochies. Voor deze organisaties verzorgen wij onder andere de bouwkundige opnames, subsidieaanvragen bij landelijke en lokale overheden, het opstellen van (deel) restauratie- en herinrichtingsplannen, de bestedingsdocumenten en de begeleiding van de restauratiewerkzaamheden tot en met de oplevering.

Wij blijven continu investeren in de deskundigheid van ons personeel en daarmee in ons bureau. Sinds 2011 heeft dit ook landelijke erkenning gekregen door het behalen van het Certificaat Monumenten advies bureau module A en B van de stichting Erkende Restauratie Monumentenzorg (ERM). Deze stichting heeft als doel om restauratiekennis te beheren en over te dragen aan alle, binnen het restauratieproces betrokken, partijen. Ons ingenieurs- en architectuurbureau is een van de 11 Monumenten adviesbureaus in Nederland die het certificaat mag voeren. De stichting ERM stelt, voor het behalen van het *certificaat Erkend Monumenten Adviesbureau (EMA)* gedetailleerde eisen aan de opbouw van de organisatie, het te doorlopen proces en de opbouw van een zogenaamd kwaliteitszorgsysteem.

Vergaren van innovatieve kennis

We werken aan oude monumentale panden, maar de wereld om ons heen verandert in snel tempo. Zeker op technologisch- en duurzaamheidsvlak is het zaak om bij te blijven en de nieuwste ontwikkelingen te volgen, om deze direct toe te kunnen passen. Onze medewerkers zijn zich bewust van deze noodzaak en worden gestimuleerd om zich jaarlijks via cursussen en opleidingen verder te ontwikkelen. *Omdat ons bureau zich niet alleen richt op het Monumentale aspect van de bouwkunde, maar ook actief is in nieuwbouw en meerjarig onderhoud aan niet-monumentale panden, zijn onze mensen breder geschoold dan normaal verwacht mag worden binnen de restauratie-branch.* Onze mensen zijn (onder andere) geschoold om de bouwkundige inspecties op te nemen conform de NEN-EN 2767 standaard. Verder hebben de betrokken projectleiders voor het meerjarig onderhoud met succes een cursus afgerond volgens de NEN 2767 BOEI methodiek. Onze aangewezen Monumenten deskundigen worden verder aangemoedigd om zich middels opleidingen bij het Nationaal Restauratie Centrum (NRC) en middels post-HBO opleidingen verder te bekwamen in het Bouwhistorie- / Restauratie-vak.

Duurzaamheid

Bureau Lakerveld neemt tevens zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid door op een duurzame wijze om te gaan met onze gebouwde omgeving. Het restaureren en herbestemmen van in onbruik geraakte panden behoudt deze panden voor een volgende generatie, en draagt sterk bij aan hun duurzame toekomst. Duurzaamheid heeft voor de monumentale panden een bredere betekenis dan voor de nieuwbouw. Duurzaam gebruik van een monument is de voorwaarde voor haar voortbestaan, en de uitdaging zit vooral in het huisvesten van een passende functie in een gebouw, waarbij het gebouw met minimale middelen passend wordt gemaakt. Bijvoorbeeld een nieuwe indeling (plaatsen nieuwe trap, met één enkele nieuwe doorbraak) van een historisch ensemble kan met (minimale middelen) een gebouw passend maken voor een nieuwe functie. Wij hebben dit al meerdere malen met succes toegepast voor onze opdrachtgever de Evangelische Broedergemeente,

te Zeist. Daarnaast zet Bureau Lakerveld zich in voor het energetisch verduurzamen van bestaande (monumentale) panden. Hierbij wordt zorgvuldig gekeken naar welke verduurzamingsmaatregelen geschikt zijn voor een bepaalde situatie. Er moet bijvoorbeeld altijd goed worden gekeken naar de materialisatie en de ventilatiemogelijkheden indien een pand voorzien wordt van een thermische isolatie, met bijbehorende damp-remmende maatregelen.

Ook voor onze nieuwbouw projecten hebben we een duurzaamheidsopgave te realiseren. De eisen van de overheden worden steeds strenger en vragen meer van onze creativiteit om deze binnen de gestelde eisen en beschikbare middelen van de opdrachtgevers te realiseren. We streven altijd naar een integrale oplossing waarin gebouwindeling, materiaalgebruik en technische hulpmiddelen samenwerken en elkaar versterken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het plaatsen van (vaste) zonwering die in de zomer de warmte tegenhoudt, maar in de winter de warmte en het licht wel binnen laat. Voornamelijk wanneer vanaf het begin het duurzaamheidsvraagstuk al wordt meegenomen in de ontwerp-opgave kunnen de duurzaamheidsmaatregelen elkaar versterken en passen ze conceptueel binnen het gebouw.

► www.lakerveld-noordeloos.nl

Afbeeldingen van boven naar beneden:

- Kerk Evangelische Broedergemeente te Zeist
- Renovatie en verduurzaming kerkgebouw Wijk West te Zeist
- Interieurrestauratie Dorpskerk te Barendrecht
- Restauratie, herinrichting en verduurzaming van het Zusterhuis te Zeist
- Restauratie, herinrichting en verduurzaming seminarie Oud Katholieke Kerk Nederland te Amersfoort

MERCER MARSH BENEFITS™

Cyberverzekering ook voor kerkelijke gemeenten van belang

Tekst & Beeld Mercer Marsh Benefits

Als samenleving hebben wij de afgelopen jaren heel veel geprofiteerd van de grote mate van digitalisering in Nederland. Naast de voordelen ging dit helaas ook gepaard met groter wordende afhankelijkheden, problemen omtrent privacy en bood dit kans voor een nieuwe vorm van criminaliteit: cybercriminaliteit.

Inmiddels haalt cybercriminaliteit elke dag het nieuws. Vaak gaat het daarbij om georganiseerde misdaad die *cybercrime* als nieuw verdienmodel heeft ontdekt en hun activiteiten steeds professioneler uitzet. Inmiddels gaat er in deze kringen wereldwijd meer geld om dan in de gokwereld.

Ruim een derde van de middelgrote bedrijven in Nederland heeft regelmatig last van cyberdreigingen. Bijna de helft is slachtoffer van e-mailhacks. Ook andere incidenten, zoals *ransomware*, nemen toe. Criminelen gebruiken steeds slimmere trucs en geavanceerdere methodes.

In het onlangs uitgebrachte *Cybersecuritybeeld Nederland 2020* van het Ministerie van Justitie en Veiligheid wordt dan ook terecht geconcludeerd dat de digitale dreiging een permanent karakter heeft en dat cyberincidenten kunnen leiden tot maatschappij-ontwrichtende schade.

Kerkelijke gemeenten zijn hier niet immuun voor. Ook hier is de organisatie vaak afhankelijk van de beschikbaarheid en integriteit van (vertrouwelijke) data en kan een cyberincident verstrekken gevolgen hebben. Door een hack kunnen bijvoorbeeld (privacy)gevoelige gegevens op straat belanden of heeft men geen toegang meer tot de eigen database. Dat kan het voortbestaan van de organisatie bedreigen maar wellicht belangrijker nog tot kwalijke gevolgen leiden bij de leden van de kerkelijke gemeente.

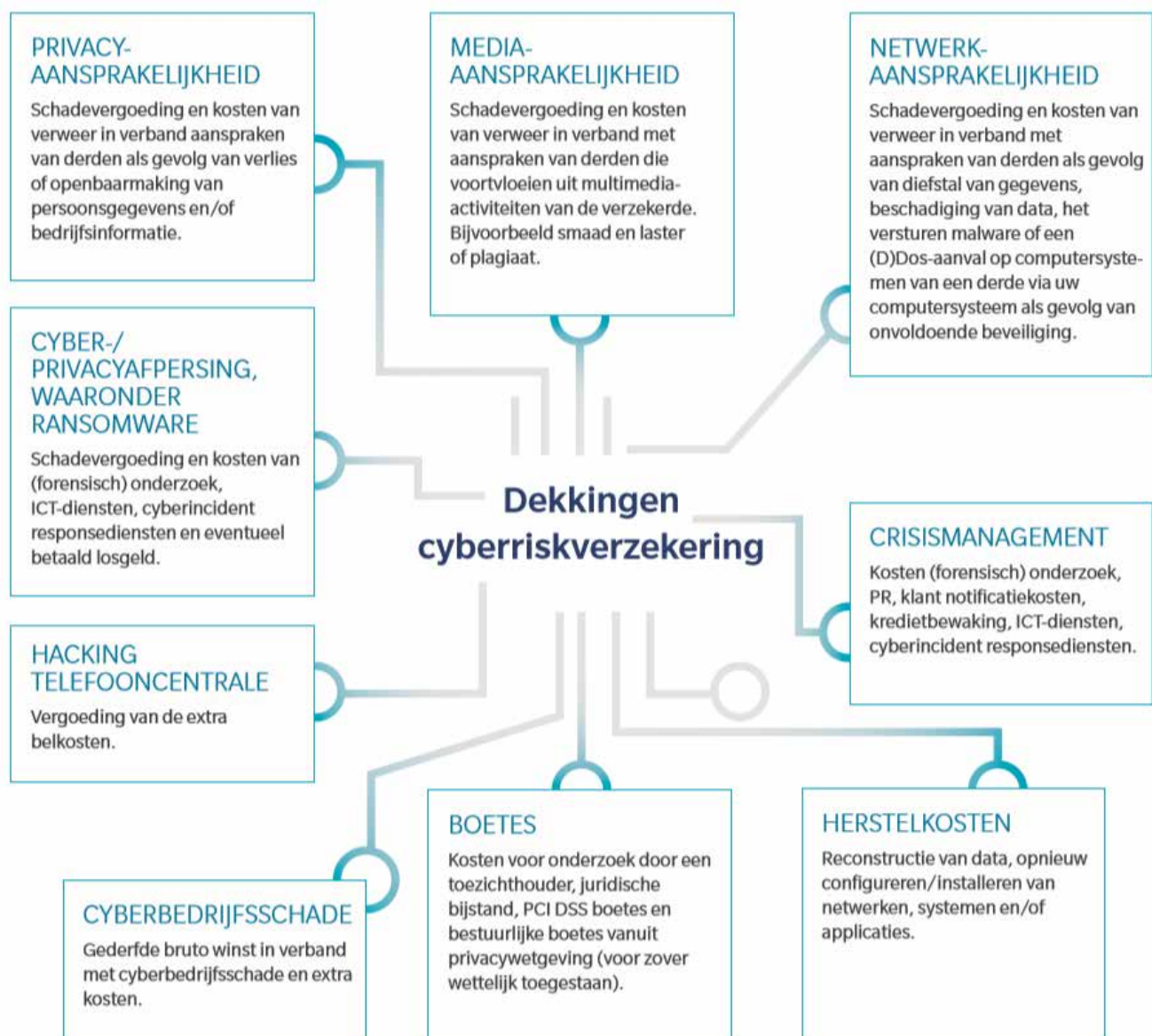
Criminaliteit vormt hierbij echter niet het enige risico. Een cyberincident kan ook voortvloeien uit een technische storing in uw eigen ICT-systemen of die van uw ICT-provider. Of uit een menselijke fout. Hoewel er dan geen sprake is van kwade opzet, kan de schade even goed aanzienlijk zijn. Dat bleek toen onlangs de namen, telefoonnummers en adressen van de ruim 3.000 leden van de Bethel-gemeente in Drachten onbeveiligd op de website hebben gestaan.

Om organisaties weerbaar te maken tegen deze relatief nieuwe en zich steeds veranderende cyberrisico's zijn ongeveer 30 jaar geleden de eerste cyberverzekeringen ontstaan.

Omdat cyberrisico's zich blijven ontwikkelen past ook de verzekeringsmarkt zich aan de behoeften van organisaties aan. Zo willen bedrijven tegenwoordig niet alleen de mogelijke financiële schade beperken, maar vragen ze ook gerichte ondersteuning bij het voorkomen van incidenten. Hiervoor bieden verzekeraars uiteenlopende opties, zoals een 24/7 hulplijn, de mogelijkheid experts in te schakelen voor ICT-forensisch onderzoek, crisismanagement, juridische expertise, PR-consultancy, en preventie- en risicobeheertools.

24/7 beschikking over een panel van experts

Sterker nog, voor de meeste organisaties is het inkopen van de experts die ze zonder eigen risico kunnen bellen en die hen bijstaan bij een cyberincident dé reden om de cyberverzekering uit te nemen. Op deze manier zijn ze niet

alleen gedekt tegen de financiële risico's, maar kunnen zij met name zorgen dat de impact voor hun medewerkers en hun leden geminimaliseerd wordt.

Wij verwachten niet dat kerkelijke gemeenten zonder meer toegang hebben tot de ICT-matige en juridische kennis om cyberincidenten goed te mitigeren. Daarom zou

het goed zijn om deze door middel van een cyberverzekering in te kopen. Zeker omdat de premies voor cyberverzekeringen nog steeds relatief laag zijn.

Voor een kerkelijke gemeente met een begroting van €500.000,- kan men al een cyberverzekering afsluiten voor €450,- per jaar (exclusief assurantiebelaasting).

In memoriam

mr. Jan Krajenbrink

Op 29 juni overleed op bijna 79-jarige leeftijd ons voormalig bestuurslid en vice-voorzitter de heer Jan Gerrit Henry (Jan) Krajenbrink.

Politieke loopbaan

Jan was een zoon van een schoolhoofd uit Midwolda. In 1965 studeerde hij af aan de Rijksuniversiteit Groningen en werd adjunct-inspecteur bij de Dienst der Domeinen. Drie jaar later werd hij medewerker van de Kuypersstichting, het wetenschappelijk bureau van de ARP. Van het aller-eerste begin tot aan de fusie in 1980 was hij als algemeen secretaris van het toenmalige federatieve CDA als jurist betrokken en gold als de perfecte secretaris.

Als beloning voor zijn inzet in deze zeer woelige periode werd hij in 1981 beloond met een Tweede Kamerzetel van het CDA. Tot 1994 was hij Tweede Kamerlid en was woordvoerder binnenlandse zaken en justitie. Hij hield zich vooral bezig met het minderheden- en asielbeleid. Vanaf 1994 tot 2002 was hij burgemeester van de gemeente Woudenberg.

Kerkelijk functies

In onze kring is Jan bekend geworden toen hij in 2003 door de ledenvergadering van het Landelijk Verband van Commissies van Beheer van de Gereformeerde Kerken in Nederland (LVCB) benoemd werd tot voorzitter van het LVCB. In die periode werd er hard gewerkt aan de samenvoeging van de drie landelijke kerken, waarvan Jan een fervent voorstander was.

Na het fusiebesluit om per 1 mei 2004 de Protestantse Kerk in Nederland te vormen, was Jan namens enkele andere bestuurders van het LVCB de woordvoerder in het kader van de fusiebesprekingen met de toenmalige Vereniging van Kerkvoogdijen (VVK), waarmee het LVCB de afgelopen jaren een uitstekende relatie had opgebouwd. Er werd onderzocht naar de mogelijkheden om een nieuwe Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de Protestantse Kerk in Nederland (VKB) te vormen. Dat overleg, dat slechts ruim een jaar heeft geduurd, leidde ertoe dat op 13 november 2004 in het Congrescentrum 'Orpheus' te Apeldoorn het LVCB en de VVK een buitengewone algemene vergadering hielden met het oog op de totstandkoming van de VKB.

Nadat de beide algemene vergaderingen besloten hadden per 1 januari 2005 de VKB te vormen, trad Jan, die de laatste voorzitter van het LVCB was, tot het hoofdbestuur van de VKB toe in de functie van vice-voorzitter. Die functie

heeft hij tot voorjaar 2013 vervuld. Naast een bekwaam bestuurder was hij ook een zeer gedreven iemand die zich onder meer inzette om het kerkrentmeesterlijk beheer onder de aandacht van het synodebestuur te brengen.

Daarnaast vroeg hij bij herhaling aandacht voor een herpositionering van de kerken. Het resultaat daarvan was dat op 23 maart 2010 de VKB een symposium in Utrecht hield onder de titel 'Kansen voor Kerken!'. Een werkgroep van de VKB onder leiding van de vice-voorzitter mr. Jan Krajenbrink, had dit symposium voorbereid. "Kerken verkeren in een krimp situatie: mensen en middelen lopen terug, er zijn kerksluitingen, secularisatieprocessen en berichten over seksuele wantoestanden. Maar er zijn ook nieuwe ontwikkelingen, want binnen en buiten de kerk is er veel aan de hand. Er komen nieuwe mensen met nieuwe initiatieven. Nieuwe bewegingen die op een eigentijdse manier vorm en inhoud willen geven aan begrippen als spiritualiteit, ontmoeting, zingeving en identiteitsbeleving," aldus Jan Krajenbrink.

Naast vice-voorzitter van onze vereniging, was Jan in die periode ook voorzitter van de kerkenraad van de Protestantse Gemeente Oegstgeest en was hij lid van de Commissie Orgelzaken van de Protestantse Kerk in Nederland.

Onze Vereniging is Jan Krajenbrink veel dank verschuldigd voor het werk dat hij voor de Kerk en haar gemeenten heeft verricht. Wij zullen hem blijven gedenken als een zeer betrokken persoon die zeer actief bezig was met de Kerk en de plaatselijke gemeenten.

Wij wensen de familie van Jan Krajenbrink veel sterkte toe om dit grote verlies te kunnen dragen.

Namens het bestuur van de VKB,
Drs. Cor de Raadt, voorzitter

Uit het bestuur

Op 3 juli hield het VKB bestuur vergadering. Dat gebeurde nog steeds vanwege corona digitaal. Eén van de onderwerpen was het besluit om 21 november al dan niet de jubileumbijeenkomst in de Joriskerk in Amersfoort door te laten gaan.

Jubileumviering 21 november

Er zijn vanaf 1 juli verdergaande versoepelingen in de coronamaatregelen van kracht geworden. Er was tevoren ruggenspraak gehouden met de voorzitter van de jubileumcommissie en met de directeur van de Joriskerk. Ervan uitgaande dat de huidige maatregelen van kracht zijn, kan de Joriskerk heel goed een bijeenkomst voor 250 ziteenheden verzorgen. Vanwaar die rare term 'ziteenheid'? Welnu als twee mensen bijvoorbeeld een echtpaar zijn kunnen zij bij elkaar zitten en tellen zij als 1 ziteenheid. Het gaat natuurlijk om ziteenheden die op tenminste 1,5 meter van elkaar afstand dienen te blijven.

Alles afwegende heeft het bestuur besloten de bijeenkomst op 21 november door te laten gaan. Dat zal wel een aangepaste viering worden vergeleken met de oorspronkelijke plannen, omdat verschillende onderdelen samenhangen met activiteiten die eerder in 2020 hadden moeten plaatsvinden, maar door corona in het water zijn gevallen. Desalniettemin zal er wel degelijk een waardig en feestelijk programma kunnen worden geboden. De leden, relaties en belanghebbenden bij de VKB ontvangen in de loop van de zomer een uitnodiging.

De Joriskerk te Amersfoort

Ledenraadsvergadering 12 september.

In de Schakel in Nijkerk worden weer (coronaproof) bijeenkomsten verzorgd tot 100 deelnemers. Dat betekent (mits er geen verscherpingen in de maatregelen komen) dat de geplande (uitgestelde) ledenraadsvergadering van de VKB op 12 september door kan gaan. Uiterlijk drie weken tevoren (22 augustus) krijgen de ledenraadsleden de definitieve agenda met vergaderstukken toegestuurd. Vijf weken tevoren (7 augustus) de uitnodiging tot vergadering.

De Schakel te Nijkerk

Omdat er door corona geen regionale ledenvergaderingen hebben kunnen plaatsvinden en kunnen plaatsvinden, krijgen alle VKB-leden (samen met de uitnodiging voor de jubileumviering) bericht over agendapunten van de ledenraad waarover zij eventueel hun mening of feedback delen met de ledenraadsleden uit hun regio. In dat bericht zal ook duidelijk worden gemaakt hoe en voor wanneer reacties kunnen worden ingezonden. Het VKB-bureau zorgt er dan voor dat deze reacties bij het afdelingsbestuur en de ledenraadsleden uit de betreffende regio komen. Dit is wat omslachtig, maar vanwege de coronaperikelen moeten we een beetje improviseren, omdat de leden niet in staat (zullen) zijn dit jaar *feedback* te geven op een regionale ledenvergadering. We hopen uiteraard dat de verenigingsdemocratie weer zo snel mogelijk kan gaan functioneren zoals het hoort. Hoe dan ook: uw mening wordt gewaardeerd, en schroom niet om zometeen op het jaarverslag, of de jaarrekening of andere zaken uw reactie te geven als lid van de vereniging VKB.

Er kwamen nog meer zaken aan de orde in de bestuursvergadering, onder andere een nabeschuiving op punten zoals die op de Generale Synode van 19 juni zijn behandeld. In een apart artikel in dit nummer van *Kerkbeheer* gaat directeur Jos Aarnoudse in het onderwerp 'Werkzaam vermogen' en hoe daar vanuit de VKB tegenaan wordt gekeken.

Reactie VKB op rapport 'Werkzaam Vermogen'

Tekst Jos Aarnoudse, directeur VKB Beeld PR

In de synodevergadering van 19 juni jongstleden, die op vier verschillende plaatsen werd gehouden wegens de coronacrisis, werd het rapport van de Commissie Werkzaam Vermogen besproken. In tegenstelling tot de Federatie van Diaconieën was de VKB niet in deze commissie vertegenwoordigd. Wel heeft de commissie een keer met een delegatie van de VKB gesproken en heeft de VKB een tussentijdse reactie gezonden naar aanleiding van het idee om een zogeheten platform te willen creëren.

Ongelukkige timing

Het moest een keer gebeuren, dat de vraag naar de aanwendbaarheid van liggende vermogens binnen de kerk besproken zou worden. De timing werd door de coronacrisis echter wel ongelukkig, nu juist heel wat gemeenten ook te kampen hebben met wegvallen van inkomsten. Hoewel het bestaan van vermogen heel verschillend verspreid is binnen onze kerk, werd de beeldvorming al gauw: de kerk van 1 miljard, alsof de Protestantse Kerk een kerk is waar het geld tegen de plinten klotst. Dat is namelijk in het geheel niet het geval, integendeel, op een enkele gemeente misschien uitgezonderd. Dat er wel degelijk nagedacht kan en moet worden over vermogensbeheer, niet alleen in financiële zin, maar ook inhoudelijk gericht op mogelijke kerkopbouw of diaconale projecten, wordt binnen de VKB en de achterban van kerkrentmeesters zeker onderschreven.

Makelen van middelen of stimuleren tot actie?

Ondertussen leek het in de rapportage van de Commissie Werkzaam Vermogen de kant op te gaan, dat het hoofd-

doel bij het werkzaam maken van vermogen een kwestie van 'makelen' zou zijn. Er zijn actoren, die hebben plannen maar geen middelen. Er zijn actoren die hebben middelen, maar geen plannen. Laat de laatsten nu de middelen ter beschikking stellen aan de eersten en we hebben vermogen werkzaam gemaakt. Als we nu maar een goede draaischijf, lees platform, in het leven roepen, dan komt het wel goed.

Dit is echter niet het basisidee dat in VKB-kring leeft bij het werkzaam maken van vermogen. Niet voor niets zijn de vermogens waar we het over hebben, bijeengebracht of bijeengekomen in een lokale context. Het gaat er wat ons betreft niet om dat de beheerders zich nu als 'investeerders' of 'bankiers' gaan gedragen, maar eerder als 'ondernemers'. Dat wil zeggen, de boodschap zou moeten zijn: beste plaatselijke gemeente, plaatselijke kerkenraad, plaatselijk college van kerkrentmeesters, plaatselijk college van diakenen: de geldelijke middelen zijn u toevertrouwd, wat gaat u (!) doen om ermee actief te worden ten behoeve van Gods Koninkrijk in en vanuit uw plaatselijke missie als kerk?

Vermogens zijn plaatselijk tot stand gekomen

Dat is wat anders dan: kunt u uw *surplus* niet afromen en ter beschikking stellen aan anderen in het land. Dit laatste sluiten we niet per se uit, maar wat ons betreft zou de focus moeten liggen op een in beweging krijgen van de plaatselijke gemeenten van wie de vermogens zijn om er daar werkzaam mee te worden. Kortom: de eerste focus zou moeten liggen bij het aandragen van ideeën naar de middelen (als er plaatselijk zelf te weinig creativiteit zou zijn) in plaats van het aandragen van de middelen naar ideeën elders. Dit laatste is wat ons betreft dus niet uitgesloten, zeker daar waar de kracht om plaatselijk kerkelijk te 'ondernemen' tot een minimum is beperkt geraakt, maar ook dan zal bestemming op de

één of andere manier in het verlengde moeten liggen van de plaatselijke bestemming van de oorspronkelijke vermogens. Zo'n aanpak doet recht aan het feit dat de vermogens in de eerste plaats altijd ter beschikking zijn gekomen voor juist het plaatselijk kerk-zijn en plaatselijke betekenis voor de samenleving aldaar.

Is een centraal platform nu wel zo gelukkig?

Het tweede punt waar we grote aarzelingen bij hadden en hebben is de onafhankelijkheid van het voorgestelde platform. In eerste aanleg werd er veel moeite getroost om een onderscheid aan te brengen tussen de ambtelijke vergadering van de landelijke synode (plus moderamen) en de Dienstenorganisatie als arbeidsorganisatie van de landelijke kerk. Dat is echter ons inziens volstrekt kunstmatig, hetgeen ook meer dan eens, als het erop aankomt, door zowel moderamen als bestuur en directie van de Dienstenorganisatie (terecht) wordt onderstreept (en in de praktijk gebracht). De Dienstenorganisatie is per definitie het uitvoeringsorgaan van de landelijke kerk en van de landelijke synode en het synodemoderamen. Dat betekent dat dienstverlening en prioriteiten daarin altijd ook samenlopen met de beleidsontwikkeling (en de

De synodevergadering van 19 juni werd in verband met de coronacrisis op vier verschillende plaatsen gehouden.

agenda die daaruit voortkomt) die er plaatsvindt in het krachtenveld tussen Dienstenorganisatie en de landelijke ambtelijke vergadering.

Uiteindelijk zal in alles de synode als eindverantwoordelijk worden gepositioneerd, en is het raar om daar in sommige projecten via een bepaalde constructie extra accent op te leggen. Want ondertussen is het ook gewoon de Dienstenorganisatie ('Utrecht') die alles uitvoert. Uiteindelijk bleek dat ook zo uit te pakken in de behandeling ter synode. Dat zal de reserve in (een deel van) de achterban van de VKB ten opzichte van een landelijk aangestuurd 'platform' bepaald niet wegnemen. Daarboven komt meteen de vraag: en als het dan zo wordt opgetuigd (met menskracht en een fors budget), wie betaalt dat dan eigenlijk (wij allen samen)? Kan daar wel geld voor worden vrijgemaakt en waarom eigenlijk in relatie tot andere prioriteiten?

Dichter bij lokale situaties stimuleren

Kortom: onze vraag is of het niet veel meer dichterbij de lokale situaties gestimuleerd zou moeten worden in plaats van op landelijk niveau. Om voor elkaar te krijgen dat op die plaatsen waar het bovenmatig vermogen nu niet werkzaam wordt ingezet, dat wel te laten gebeuren (hetgeen wij van harte onderschrijven), dienen (wij parafraseren nu graag een interventie van ds. Lieuwe Giethoorn naar aanleiding van de presentatie van de tussenrapportage van de Commissie Werkzaam Vermogen ter synode november 2019) projecten te worden aangedragen bij de gemeenten en diaconieën die door hen (!) als urgent kunnen worden ervaren, en die aansluiten bij hun missie van kerk-zijn.

Ds. Lieuwe Giethoorn

Kerken delen. Alpha y Omega, Rotterdam

Verhalen vanuit SKIN, de koepelorganisatie van internationale en migrantenkerken in Nederland

Tekst Madelon Grant (beleidsmedewerker SKIN) **Beeld** Wikipedia, Arie Kieviet ND

"Komende maand is het vier jaar sinds we in de Oude kerk Charlois zijn gekomen. We zaten daarvoor in een gebouw waar we binnen enkele weken uit moesten. Gelukkig ontmoetten we een ouderling van de Oude Kerk, die open stond om hun gebouw aan ons te verhuren."

Spaanstalige Pinkstergemeente

Aan het woord is Marelyn Haars van *Alpha y Omega* Rotterdam. Samen met haar man Pedro Haars geven ze nu al 25 jaar leiding aan deze Spaanstalige pinkstergemeente. "Onze gemeenschap is jong, we hebben veel jonge gezinnen met kinderen. Elke zondag bezoeken zo'n vijftig mensen onze dienst. Iedereen is welkom, we vertalen naar het Nederlands, en trekken daardoor mensen van verschillende achtergronden: Nederlands, mensen vanuit de Antillen of Zuid-Amerika."

"Betaalbare huisvesting is moeilijk te vinden in Rotterdam. We hebben lang in een bedrijvenpand gezeten, waar we tijdelijk gebruik van maakten. Dat duurde uiteindelijk tien

jaar, dat gaf rust. Onze huidige situatie in de Oude Kerk Charlois is ook goed. Gemeenteleden van de Protestantse Kerk vinden het fijn dat we er zijn en dat het gebouw gebruikt wordt om het Woord te verkondigen. We zijn ook samen actief in de buurt, de kerk is nu meer open dan voorheen. Onze gemeente heeft veel jongeren die zich als vrijwilliger inzetten, bijvoorbeeld in de kinderclub die we voor kinderen uit de wijk organiseren. Voor een kerk met veel ouderen is dat moeilijker te organiseren. Zo vullen we elkaar waar mogelijk aan."

Heeft u tips of advies voor andere kerken?

"Het is belangrijk om elkaar te respecteren in elkaars eigenheid, en ieder vanuit zijn eigen kracht bij te dragen. Er zijn

verschillen, zo gebruiken wij bijvoorbeeld geen alcohol, maar we respecteren dat anderen daar anders mee omgaan.”

“We hebben ook onze eigen tradities: wij vieren elk jaar in november het feest *Thanksgiving*, omdat onze kerk gelieerd is aan een kerk uit de VS en dat in onze kringen dus gewoon is. Dit feest vieren we nu samen met de Oude Kerk. Je moet ook rekening met elkaar houden. Wij hebben veel kinderen in onze kerk, en hun geluid en bewegingen stoort sommige ouderen. Dat kan dus niet bij alle activiteiten. Goede afspraken en communicatie zijn heel belangrijk, en de dominee speelt hierin ook een belangrijke rol. De dominee van de Oude Kerk heeft echt respect voor ons en dat waarderen we. Uiteindelijk dienen we allemaal dezelfde God, ook al doet ieder dat op zijn eigen manier.”

De Oude Kerk Charlois, het gebouw waar Alpha y Omega haar diensten houdt.

Jubileumgeschenk

Honderdjarige VKB wil SKIN helpen met steunpunt kerkbeheer voor migrantenkerken. Wat geef je dan?

De VKB bestaat in 2020 honderd jaar. Graag vragen we al onze leden om een gift voor een jubileumgeschenk. De opbrengst is dan bestemd voor steun aan SKIN landelijk om (in samenwerking met het VKB Bureau) zelf een steunpunt voor kerkbeheervragen voor migrantenkerken op te zetten vanuit hun kantoor in Amersfoort. Het gaat in eerste instantie om een pilot van twee jaar, waarover de besturen van SKIN en de VKB het eens zijn. Daar is in totaal €50.000,- voor nodig. Alles wat meer zou binnenkomen, wordt echter ook aan versterking van de positie van migrantenkerken op kerkbeheergebied besteed.

Wij kregen de vraag van enkele leden (colleges van kerkrentmeesters): hoeveel verwacht u dan van ons? Dat kunnen wij natuurlijk niet zomaar voorschrijven. Er zijn grote en kleine gemeenten lid van onze VKB. We hebben meer dan 1500 gemeenten die lid zijn. Bij het vorige jubileumfeest (75 jaar) bleek dat niet alle leden aan een gift toekwamen.

Symbolisch zou kunnen zijn dat elke lid tenminste voor elk jaar dat onze vereniging bestaat één euro doneert: dus tenminste €100,-. Grotere gemeentes die wat meer kunnen geven, zouden kunnen kiezen voor €100,- per wijkgemeente.

Op dit moment hebben wij al ruim €16.000,- mogen ontvangen van verschillende gemeentes. Daarvoor willen wij alvast heel hartelijk bedanken. Echter, hiermee zitten we pas op een derde van het bedrag dat nodig is voor de pilot. Uw bijdrage is dus van harte welkom.

Giften kunnen worden overgemaakt op:
NL17RABO 0102 9388 65 t.n.v. VKB, Dordrecht,
onder vermelding van 'Jubileumgeschenk VKB voor SKIN'

Aanpassing pacht prijzen 2020

Tekst KKG Beeld Pixabay

Onlangs zijn de maximale pacht prijzen voor 2020 vastgesteld. Deze zijn per 1 juli van kracht waardoor het mogelijk is om per eerstvolgende vervaldatum de pacht prijzen aan te passen. In de meeste gevallen zal dit inhouden dat de nieuwe pacht prijs wordt gefactureerd op 1 november 2021 aangezien doorgaans achteraf wordt betaald. De verschillen per regio zijn wederom groot.

De jaarlijkse pacht prijsaanpassing is sinds 2007 gebaseerd op het 'opbrengend vermogen' van de grond. Hierbij wordt door het Landbouw Economisch Instituut (LEI) en het Wageningen Universiteit- en Researchcentrum (WUR) gekeken naar de verdiensten in de landbouw in een bepaalde regio over een periode van 5 jaar. Op basis van deze gegevens berekent het LEI per regio nieuwe maximum pacht prijzen; de regionorm.

Voor reguliere pacht contracten geldt per regio een percentage voor daling van de pacht prijs. Deze percentages variëren van -22% tot +20%. Als extra regel geldt sinds 2009 dat de pacht prijs na verlaging niet lager mag zijn dan 90% van de regionorm. De 90% regel is van toepassing op contracten die zijn afgesloten voor 2007. Voor

nieuwe reguliere pacht overeenkomsten van na 2007 geldt de regionorm als bodem. Hieronder vindt u een overzicht per regio.

Van belang is dat betreffende pacht prijs verlagingen van rechtswege zijn opgelegd en uitsluitend gelden voor **reguliere** pacht overeenkomsten.

Heeft u het beheer van uw bezittingen reeds ondergebracht bij KKG dan vindt aanpassing automatisch plaats.

Voert u zelf het beheer over uw bezittingen en heeft u vragen naar aanleiding van dit artikel of over vastgoedvraagstukken in het algemeen, dan kunt u contact opnemen met de rentmeester in uw regio via www.kkgkka.nl.

Regio	Regionorm 2019 (€/ha.)	Veranderpercentage (%)	Regionorm 2020 (€/ha.)
Bouwhoek en Hogeland	682,-	-1	677,-
Veenkoloniën en Oldambt	581,-	-22	451,-
Noordelijk weidegebied	646,-	-17	535,-
Oostelijk veehouderijgebied	688,-	-13	601,-
Centraal veehouderijgebied	545,-	-18	448,-
IJsselmeerpolders	1013,-	+12	1135,-
Westelijk Holland	501,-	-7	464,-
Waterland en Droogmakerijen	324,-	-21	255,-
Hollands/Utrechts weidegebied	796,-	-10	714,-
Rivierengebied	731,-	-10	660,-
Zuidwestelijk akkerbouwgebied	315,-	+20	377,-
Zuidwest-Brabant	768,-	-1	761,-
Zuidelijk veehouderijgebied	580,-	-16	486,-
Zuid-Limburg	576,-	-6	544,-

Creatief kerk-zijn in coronatijd

Tekst Nelline Breukhoven

Grote en kleine klokken lieten hun stem horen. Meer dan 950 torens en kerken in Nederland en Vlaanderen deden mee aan 'Klokken van Hoop'. De klok die vanouds gebruikt werd om onheil en rampen aan te kondigen, werd nu gebruikt om iedereen moed in te spreken.

Moedig gingen gemeenten aan de slag om kerk te zijn. Van alle creatieve ideeën is een inventarisatie gemaakt met tientallen links. Die zijn terug te vinden op www.kerkrentmeester.nl/creatief-in-coronatijd.

Er is al veel geschreven over kerk-zijn in coronatijd. Nu de corona-maatregelen zijn versoepeld en de reguliere kerkdiensten voorzichtig worden opgestart is dit een mooie gelegenheid om ook wat ervaringen en voorbeelden met u te delen. Uit onze peiling en uit andere onderzoeken bleek dat kerk-zijn in deze roerige tijden op allerlei manieren vormgegeven wordt.

Techniek en uitzendingen

De techniek in kerken was al enige tijd in opmars, maar door corona is het een en ander wel in een stroomversnelling gekomen. Niet iedere kerkrentmeester was zo digitaal onderlegd, maar toch konden vergaderingen binnen afzienbare tijd gehouden worden via computer of tablet.

Opeens werd de camera- en geluidstechniek in de kerk de enige mogelijkheid om ook thuis de zondagse eredienst bij te kunnen wonen. Waar eerst jaren gediscussieerd werd of er nu wel of geen camera's moesten komen, daar hingen ze er binnen een week. Kerken breidden hun bestaande systeem uit of hielden gezamenlijk diensten met de naburige gemeente. Er kwamen uitzendingen via Youtube, Facebook, Kerkdienstgemist, Kerkomroep, KerkTV. Het koffiedrinken na de dienst werd bij gebrek aan een kerkzaal gedaan in de digitale koffieruimtes.

Ook aan de collectes werd gedacht. Aan de kerkgangers werd en wordt veelal gevraagd om een bijdrage over te maken. De digitale collecte loopt bij veel gemeenten goed. Mensen maken meer over dan ze anders in de collectezak zouden doen. De betrokkenheid geeft veel kerkrentmeesters hoop.

Kerkdiensten

Dominees moeten nu preken voor een bijna lege kerk en dat is niet makkelijk. Er is geen interactie met de gemeente, je kunt niet zien wat je woorden uitwerken. Paulien Vervoorn van Geloofwaardig Spreken haakte daarop in. Ze maakte een lijst met 7 tips voor het preken voor een camera. Ook gemeenteleden hielpen de predikant een handje door foto's of tekeningen op hun stoel te hangen. Zo lijkt de kerk toch minder leeg.

Gemeenten die normaal gesproken twee diensten op een zondag hadden, lieten er in veel gevallen één vervallen. Andere gemeenten gingen juist extra diensten houden. Het reguliere avondgebed op de eerste woensdag van de maand, werd nu bijvoorbeeld elke woensdag gehouden. De organist moest dan wel zijn uitleidend orgelspel precies uitmeten tot de 'Klokken van Hoop' om 19.00 uur.

Paas- en pinkstervieringen kregen ook andere invullingen. Er mocht dan wel niemand naar de kerk komen, maar dat weerhield veel kerken er niet van om wat extra musici in te huren. Deze maakten er toch feestelijke diensten van.

Pastoraal werk

Omzien naar elkaar is belangrijker dan ooit tevoren. Mensen die ook voor corona niet veel te besteden hadden, kregen het nu helemaal zwaar. Om die mensen een steuntje in de rug te geven, gingen sommige kerken een samenwerking aan met de plaatselijke bakker en deelden voedselpakketten uit. Er werd gekookt voor mensen die anders in het buurthuis een gezamenlijke maaltijd zouden gebruiken.

Andere gemeenten brachten soep, wat lekkers of een leuk plantje bij hun leden. De jongeren werden ook aan het werk gezet om kaarten uit te delen en boodschappen te doen. De animo onder jongeren was groot. Iedereen probeerde op zijn of haar manier een steentje bij te dragen.

Ook de kindernevendiensten moesten anders vormgegeven worden. Knutselen in de kerk is er niet meer bij, maar dat weerhield gemeenten er niet van om toch door te gaan met het jaarprogramma. Alles moest alleen in een ander jasje gegoten worden, bijvoorbeeld kindernevendienst@home. In andere kerken werden de benodigdheden voor het knutselwerk in een tas aan de deur gehangen, en de ouders kregen via de app instructies en extra kijk- en luistermateriaal. De kinderen konden zo lekker aan het werk terwijl de ouders ongestoord met een kopje koffie naar de dienst konden kijken.

Slot

Veel dingen zijn vervallen, afgezegd of uitgesteld. Huurinkomsten liggen stil, geldwervingsacties kunnen niet plaatsvinden. Kerk-zijn is nu moeilijk geworden, maar niet onmogelijk. We maken ons zichtbaar, en, zoals één van de inzenders schreef: we tellen onze 'internetzegeningen'.

Kerkgebouwen onder de aandacht

Noteer alvast
in uw agenda:
04-09-2020
Webinar
Kerkenvisies

Tekst Jos Aarnoudse **Beeld** Pixabay

Kerkenonderzoek van 'Trouw'

Kerkgebouwen staan fors in de belangstelling. Ach, misschien is het nieuws voor in komkommertijd, maar in het dagblad *Trouw* worden er regelmatig analyses en beschouwingen gepubliceerd over de toekomst van kerkgebouwen. Daarvoor werd ook de VKB benaderd. *Trouw* pakt er behoorlijk mee uit deze zomer. Zie: www.trouw.nl/dossier-kerkenonderzoek.

Meedoen aan kerkenvisies

Ondertussen zit ook de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) niet stil. Wat gaat de coronacrisis betekenen voor opengestelde monumentale kerkgebouwen? Het zwaarst in financiële zin worden die gemeenten getroffen die hun kerk onderhouden door middel van nevengebruik. Daar wordt mee bedoeld: verhuur en openstelling die niet direct gelinkt is aan 'religieus gebruik'. Nog steeds loopt ook het programma om in burgerlijke gemeenten te komen tot kerkenvisies. De VKB is voorstander van proactief kerkbeheer binnen de kerkelijke gemeenten van de Protestantse Kerk. Leven van geloof en vertrouwen is een gezonde basis voor een geloofsgemeenschap, maar dat wil niet zeggen dat ook voor christenen geldt: 'regeren is vooruitzien'. Ook al is er misschien wat scepsis of koudwatervrees ('wat moeten we nu met andere kerken en het gemeentehuis'), zeker als de eigen situatie nog lang niet tot ingrijpen aanleiding geeft, toch lijkt het ons goed, als ook plaatselijke kerkrentmeesters zich bij de kerkenvisie ontwikkeling aansluiten. Maar doe dat dan voorbereid. Als kerkelijk leidraad wil ik graag het materiaal aanbevelen van de Silasgroep, partner van de VKB, en wel van het onderdeel Kerkelijk Waardebeheer (zie: www.silasgroep.nl/kerkelijk-waardebeheer-kennisdeling/kerkenvisies).

Maar ook de informatie van de RCE en de Erfgoedacademie is interessant (zie: www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/religieusergoed en: www.toekomstreligieuserfgoed.nl/dossier-kerkenvisies). In de pijplijn zit een digitaal webinar over kerkenvisies voor kerkbestuurders, verzorgd door de Erfgoedacademie, waaraan ook ik vanuit de VKB hoop mee te werken, dat gehouden wordt op vrijdagmiddag 4 september. Houd de website van de Erfgoedacademie in de gaten (www.erfgoedacademie.nl). Ook zullen we er deze zomer in onze digitale nieuwsbrieven op attenderen.

Vergeet de verzekeraar niet

Tenslotte hebben we ook vertegenwoordigers van Donatus over de vloer gehad, om nog weer eens van alles door te spreken over de kerkgebouwen. Zoals u weet is Donatus een belangrijke verzekeraar van monumenten, met name monumentale kerkgebouwen. In die gesprekken bleek, dat kerkbesturen bij aanpassingen, veranderingen in of aan hun gebouw of bij aangepast gebruik meestal niet hun verzekeraar inlichten of raadplegen. Toch is dat wel van belang. Punt 1: omdat de verzekeraar met specifieke kennis het nodige kan betekenen voor preventie. Dus mee kan adviseren hoe mogelijk nieuwe risico's bij veranderingen tot een minimum kunnen worden beperkt. Punt 2: omdat de dekking wel moet blijven aansluiten bij de actuele situatie. Vergroting, verkleining, aanpassing van een gebouw, ander gebruik kunnen daar invloed op hebben. Het zou jammer zijn als bij een calamiteit dit niet goed is gedekt, omdat de verzekeraar niet was ingelicht. Zie ook: www.kerkrentmeester.nl/verzekering-niet-vergeten.

Nieuw!

De geheel vernieuwde brochure van de VKB

Deze brochure heeft als doel de bekendheid van de VKB te vergroten en zal onder meer aan alle ons bekende nieuwe kerkrentmeesters worden toegezonden.

Jubileum LVCB, kerkvereniging, fusie van VVK en LVCB en de relatie met de overheid

Tekst Rook Belder **Beeld** VKB

50 Jaar LVCB

Op zaterdag 13 april 2002 hield het Landelijk Verband van Commissies van Beheer (LVCB) zijn jaarvergadering in het congres- en vergadercentrum 'De Reehorst' te Ede waarbij tevens aandacht werd besteed aan het 50-jarig bestaan van het LVCB.

De voorzitter, de heer E. Wiersema, wees erop dat het 50-jarig bestaan het overdenken meer dan waard was. "Commissies van beheer behartigen in alle vrijwilligheid sinds jaar en dag het beheerswerk in onze kerken. In financiële zin om de eindjes aan elkaar te knopen, een opgave die steeds moeilijker wordt. In technische zin zijn de commissies werkzaam door te zorgen voor een deugdelijk beheer van de kerkelijke bezittingen en in personele zin voor een verantwoorde uitvoering van inkomensregelingen voor predikanten, organisten, kosteren en beheerders van kerkelijke gebouwen. Ook hier is sprake van steeds ingrijpendere ontwikkelingen," aldus de heer Wiersema.

150 jaar Donatus

Op 6 september 2002 werd uitgebreid aandacht besteed aan het 150-jarig jubileum van de Verzekeringmaatschappij Donatus, die toen nog in 's-Hertogenbosch gevestigd was. Nadat eind 1974 de verzekeringsportefeuille van

Het bestuur van de LVCB neemt de felicitaties in ontvangst.

de Stichting Stormbrand aan Donatus was overgedragen, kreeg de Vereniging van Kerkvoogdijen zitting in de Ledenraad van Donatus. Hetzelfde was het geval met het Landelijk Verband van Commissies van Beheer toen er steeds meer gereformeerde kerken tot Donatus toetraden. De beide verenigingen wensten de jubilaris veel geluk voor de toekomst.

De VVK komt bij u thuis

In het najaar van 2003 besloot het hoofdbestuur het project 'De VVK komt bij u thuis', dat bedacht was door de heer R.M. Belder, *chef de bureau*, te gaan uitvoeren. Om de plaatselijke beheerscolleges optimaal bij te staan bij de vervulling van hun beheersaak, is het gewenst dat er goede serviceverlening voor plaatselijke kerkelijke gemeenten beschikbaar is. De Vereniging kan die voor een groot deel zelf aanbieden, omdat zij over de nodige expertise beschikt.

Het dagelijks bestuur tijdens de jubileumvergadering. V.l.n.r. D.J. van Cuilenburg, penningmeester, E. Wiersema, voorzitter, H. Jonkvorst, secretaris en G. van den Berg, wnd. voorzitter.

De provinciale afdelingen zijn, zo heeft 80 jaar geschiedenis van de Vereniging bewezen, van grote betekenis voor het werk van de Vereniging. Zij staan dicht bij het grondvlak en door hun regelmatige contacten met de beheerscolleges, spelen zij in het kader van intervisie voor het

beleid van de Vereniging een onmisbare rol. Om de contacten met de plaatselijke beheerscolleges te verstevigen, is een aanpak op kleine schaal nodig. Gedacht wordt aan informatiebijeenkomsten van maximaal 20 gemeenten.

Eind november 2003 waren de eerste 15 bijeenkomsten geweest. Kerkvoogden en andere beheerscolleges waren erg enthousiast, met als resultaat dat het gehele project eerst in 2006 was afgewikkeld. Verschillende afdelingsbesturen zijn er daarna toe overgegaan om, naast hun reguliere jaarvergadering, jaarlijks – meestal in het najaar – enkele regionale bijeenkomsten in hun afdeling te houden.

De vereniging van kerken

12 december 2003 was een historische datum, want drie generale synoden (Nederlandse Hervormde Kerk, Gereformeerde Kerken in Nederland en Evangelisch-Lutherse Kerk in het Koninkrijk der Nederlanden) kwamen die dag in Utrecht op drie verschillende locaties bijeen. In meerderheid, zoals die tevoren door de drie Kerken per Kerk was afgesproken, spraken zij zich uit voor de vereniging van de Kerken. Hiermee is de vorming van de Protestantse Kerk in Nederland een feit geworden.

Het passeren van akte in verband met de statutenwijziging van VVK naar VKB inzake de fusie met de LVCB. Links: Voorzitter G. van Soest en rechts: secretaris W.G. Roseboom.

VVK en LVCB hadden in de afgelopen jaren in het maandblad *Kerkbeheer*, dat ontstaan is na de fusie van *Administratie en Beheer* en *De Kerkvoogdij*, regelmatig over de ontwikkelingen in het kader van het kerkverenigingsproces gepubliceerd. In het novembernummer 2003 werd de eerste van een tiendelige serie 'Verkenningen van beheersaspecten' geplaatst. Deze artikelenserie had tot doel de plaatselijke beheerscolleges (colleges van kerkvoogden en commissies van beheer) zo goed mogelijk te informeren over hun beheerstaken zoals die in de nieuwe kerkorde geregeld waren.

De viering in de Grote Kerk te Apeldoorn ter gelegenheid van het afscheid van de VVK op 22 januari 2005.

Fusie van VVK en LVCB

De kerkvereniging heeft ook gevolgen voor het LVCB en de VVK. Beide verenigingen hebben nooit een formeel standpunt ingenomen over de kerkvereniging. Dat behoorde niet tot hun taak omdat zij geen organisaties zijn die in de kerkelijke structuur zijn ingebed. Beide verenigingen zijn belangenbehartigingsorganisaties van gemeenten en kerken die deel uitmaken van de toen geheten Samen op Weg-kerken. Zij zijn hieraan flankerend en dienstbaar.

Toen vanaf 1 mei 2004 de Protestantse Kerk in Nederland een feit was, besloten de besturen van VVK en LVCB onderzoek te doen naar de mogelijkheden om per 1 januari 2005 een nieuwe vereniging op te richten die flankerend aan de Protestantse Kerk in Nederland is. Het resultaat van dat onderzoek was dat zowel het hoofdbestuur van de VVK als het algemeen bestuur van het LVCB tot volledige overeenstemming kwamen om per 1 januari 2005 tot een nieuwe vereniging te komen. De leden stemden tijdens de in april 2004 gehouden algemene vergadering in met de daar voorgelegde intentieverklaring.

Vervolgens werden de leden van beide verenigingen uitgenodigd om tot besluitvorming over te gaan tijdens een buitengewone algemene vergadering die op 13 november 2004 in werd gehouden. Beide algemene vergaderingen spraken zich vrijwel unaniem uit vóór de voorstellen die de besturen aan de leden hadden voorgelegd.

VVK en LVCB zetten een punt achter hun werk, maar plaatsen een komma door vanaf 1 januari 2005 in de VKB verder te gaan.

De financiën van de gemeenten, de kerk en onderhoudscontracten met de VKB-leden

Tekst Rook Belder **Beeld** VKB

Onderzoek naar nieuwe communicatiestrategie

In 2005 is in opdracht van de Interkerkelijke Commissie Geldwerving (ICG) door het communicatie-adviesbureau WWAV te Woerden een onderzoek gestart naar een nieuwe communicatiestrategie voor de actie Kerkbalans. Dit onderzoek, waarbij het Economisch Sociaal Instituut VU/ Windesheim te Zwolle en het expertisecentrum KASKI van de Radboud Universiteit te Nijmegen betrokken zijn, concentreert zich op de begrippen verbreden en verdiepen. De grootste prioriteit krijgt daarbij de strategie van verbreden die op randkerkelijken wordt gericht. Daarnaast zijn er mogelijkheden om een passende benadering te ontwikkelen, gericht op meelevende gemeenteleden die redelijk tot veel aan Kerkbalans geven. In dit geval is het doel de relatie te verdiepen en de kerkelijke bijdrage te verhogen.

Begin 2006 kwamen de eerste resultaten van pilotgemeenten die in 2005 aan dit project meededen beschikbaar, welke opvallend bemoedigend waren. De ICG besloot daarom deze resultaten onder de aandacht van de plaatselijke gemeenten te brengen. De Raad voor de Plaatselijke Geldwerving (RPG) verzocht het hoofdbestuur van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer eraan te willen meewerken dat deze voorlichting regionaal kon plaatsvinden via het intermediair van de provinciale afdelingen van de VKB. De bedoeling was om begin 2006 via de provinciale afdelingen van de VKB de colleges van kerkrentmeesters te bezoeken door hen te informeren over de nieuwe communicatiestrategie 'Verbreden en Verdiepen'.

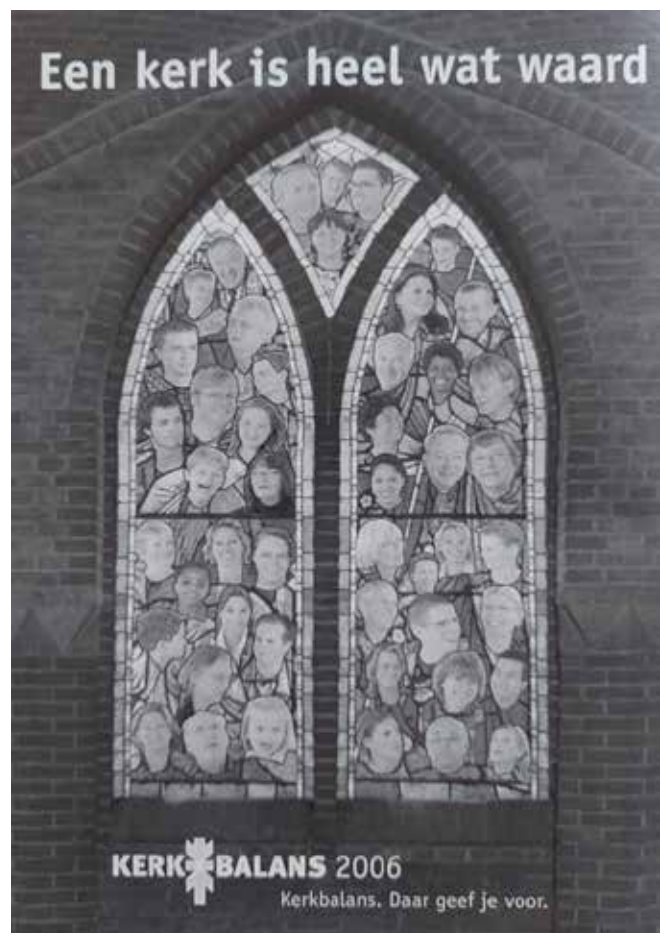
Alle afdelingsbesturen van de VKB hebben hieraan van harte meegewerkt, waardoor er in mei 2006 11 regionale bijeenkomsten waren belegd, met een bezoekersaantal van bijna 900 personen, waarvan zo'n 800 kerkrentmeesters.

De boodschap die men na afloop van deze avonden meekreeg, was: probeer eens stap-voor-stap de actie Kerkbalans Nieuwe Stijl in uw gemeente in te voeren. In het belang van onze plaatselijke gemeenten werd een beroep op de colleges van kerkrentmeesters gedaan, en dan

met name die gemeenten die er financieel gezien niet zo florissant voorstonden, om de aanpak van de plaatselijke geldwerving nog eens kritisch te bekijken.

Praktijk verloopt anders

Tijdens de bijeenkomsten zoals die in 2006 gehouden werden, blijkt dat de aanwezige kerkrentmeesters enthousiast op de nieuwe aanpak reageren, maar ook dat maar een zeer klein gedeelte de nieuwe aanpak gaat toepassen en dat soms nog gebrekkig ook. In 2009 is de situatie zo dat ondanks de positieve resultaten die in

2005 in enkele pilotgemeenten bereikt zijn 'verbreden' vrijwel nergens wordt toegepast.

In het kader van 'verdiepen', met als resultaat dat de groep betalende een (nog) hogere bijdrage gaat betalen, moeten er allerlei doelgroepen worden onderscheiden. Gemeenteleden die reeds een 'verantwoorde' bijdrage geven, moeten anders benaderd worden dan zij die zich er jaarlijks met €100,- vanaf maken. Tevens moet er zodanig geselecteerd worden, dat het niet kan voorkomen dat iemand die van een bijstandsnorm moet rondkomen, ook voor een hogere bijdrage benaderd wordt. Allerlei selecties kunnen worden toegepast, want geldwerving in en ten behoeve van de plaatselijke gemeente is maatwerk.

Legatenbeleid

Ondanks alle activiteiten om de betrokkenheid te vergroten, is het op basis van het jaarlijkse ledenverlies waarmee steeds meer gemeenten geconfronteerd worden, reëel te stellen dat verhoging van de opbrengst levend geld (vrijwillige bijdragen, collecten en giften) haar grenzen heeft. Dat was voor de ICG en RPG aanleiding om een folder te ontwikkelen waarin van gemeenteleden en parochianen werd gevraagd om de kerkelijke gemeente in het kader van legatering vooral niet te vergeten. Onder het motto 'Geef de kerk een kinsdeel' kan een dergelijk legatenbeleid worden aangepakt. Destijds zijn er circa 150 colleges van kerkrentmeesters geweest die een dergelijke folder hebben besteld. Het doel is een vermogen te vormen dat groot genoeg is om met de opbrengst daarvan de lagere opbrengst uit levend geld te compenseren.

Versterking provinciale structuur

In het najaar van 2008 was een bijeenkomst belegd tussen hoofdbestuur en afdelingsbesturen om de provinciale structuur te versterken en de goede wisselwerking te bevorderen tussen het grondvlak en het hoofdbestuur. Een zorgpunt vanuit de afdelingen was de inbreng van de Vereniging bij landelijke thema's als financiën van de Kerk en de landelijke ledenregistratie die toen bovenaan de agenda stonden. Uit die gesprekken kwam naar voren dat gemeenten de VKB steeds meer als een kennisinstituut beschouwden. Om die kennis voor iedereen en op elk moment toegankelijk te maken, werd besloten om de website geheel te gaan vernieuwen. Vanaf dat moment tot op de dag van vandaag heeft de VKB veel tijd en energie gestoken in haar streven de website zodanig in te richten dat met name de leden alle voor hen belangrijke informatie kunnen inzien.

De financiën van de Kerk

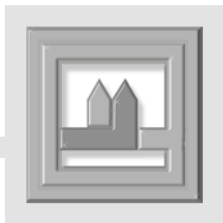
Bij de verantwoording van de uitgaven op landelijk vlak van de in 2004 verenigde kerken, was er veel kritiek op de wijze waarop die verliep. Met name in de voormalige situatie bij de Nederlandse Hervormde Kerk, was er een scheiding in het diaconale vermogen van de landelijke kerk en dat van de landelijke kerk zelf. Organen als de Generale

Diaconale Raad, Generale Financiële Raad en Algemene Kerkvoogdijraad waren daarvan de beste voorbeelden. Maar in het organisatiepatroon van de Protestantse Kerk in Nederland was de situatie anders. En dat uitte zich ook bij de presentatie en verantwoording van de landelijke inkomsten en uitgaven.

Het hoofdbestuur van de VKB, dat deze ontwikkelingen nauwgezet volgde, werd steeds kritischer over de onduidelijkheid van de presentatie van de jaarcijfers van de Protestantse Kerk in Nederland. Er werd hierover gesproken met het moderamen van de generale synode, het bestuur van de Dienstenorganisatie, maar dat leidde er helaas niet toe dat de VKB over de financiën van de Kerk tevreden was. Omdat de Kerk niet op notities van de VKB over deze materie reageerde, bracht het hoofdbestuur dit onderwerp naar buiten en vroeg hiervoor de aandacht van de pers. Vervolgens is er een dialoog gestart tussen het bestuur van de Dienstenorganisatie en het hoofdbestuur. Dat leidde er tenslotte toe dat VKB en de Dienstenorganisatie in het najaar van 2006 een gezamenlijke verklaring aflegden over de volgende zaken:

- verbetering van de transparantie van de financiële stukken in de verslaglegging;
- de financiële situatie over 2004, die de aanleiding voor dit het conflict was, te laten voor wat die is, maar dat de Kerk en de VKB zich op de toekomst gaan richten;
- noodzaak tot verdere inkringing van de Dienstenorganisatie;
- werken aan een gezamenlijke agenda voor aandachtspunten rondom beheerszaken voor de toekomst.

Het hoofdbestuur is dankbaar dat met de Kerk deze afspraken zijn gemaakt, want hiermee is een goede basis gelegd om als bondgenoten samen kerkrentmeesterlijke beheersvraagstukken van onze Kerk te bespreken.

Onderscheidingen van de VKB

GOUD MET BRILJANT

toegekend aan:

Eduard Frans van Olm,
Bedum, 50 jaar organist

Jannetje van Rossum-Bijlard, ELG
Het Gooi, 54 jaar koster en diaken

Jan Robert van der Heijden,
Medemblik, 50 jaar organist

Adriaan Marten Okker,
Veenendaal, 50 jaar organist

Jan Hendrik van den Berg,
Zuidwolde Drenthe, 50 jaar organist

Gerardus Hermanus Lubbertus
Hendriks, Zwolle, 50 jaar organist

GOUD

toegekend aan:

Eric Jan Joosse, Ouderkerk aan de
Amstel, 40 jaar cantor-organist

ZILVER

toegekend aan:

Jan Gerard Alfred Nobel,
Haarlem, 25 jaar organist

Jan Bakker, Nijkerk, 25 jaar
medewerker drukkerij

Barend van Kesteren, Veenendaal,
bijna 28 jaar koster

Mathijs Willem van Tuil,
Veenendaal, ruim 26 jaar koster

BRONS

toegekend aan:

Lukas Bening, Veenendaal,
12,5 jaar koster

Kees Jan Visser, Voorhout,
bijna 10 jaar administrateur en
beheerder begraafplaats

E.F. van Olm, Bedum

J.H. van den Berg, Zuidwolde Drenthe

J. van Rossum-Bijlard, ELG Het Gooi

G.H.L. Hendriks, Zwolle

J.R. van der Heijden, Medemblik

A.M. Okker, Veenendaal

E.J. Joosse, Ouderkerk aan de Amstel

J. Bakker, Nijkerk

L. Bening, Veenendaal

J.G.A. Nobel, Haarlem

*B. van Kesteren en M.W. van Tuil,
Veenendaal*

K.J. Visser, Voorhout

Ononderscheidingen

Zowel de VKB- als de PKN-ononderscheidingen worden aangeboden in verschillende uitvoeringen. De draaginsignes zijn verkrijgbaar in brons, zilver, goud en goud met briljant. Voor heren leveren wij een knoopsgatinsigne en voor dames een broche. Daarnaast (of in plaats van) kan een erepenning in standaard worden uitgereikt. Ook de erepenning is verkrijgbaar in een VKB- en een PKN-uitvoering. Bij elke onderscheiding wordt een oorkonde geleverd.

Verdiert er iemand in uw gemeente ook een onderscheiding? Meer informatie, de toekenningscriteria, prijzen en aanvraagformulieren vindt u op onze website (zie: www.kerkrentmeester.nl/index.php/thema/onderscheidingen-insignes).

Natuurlijk kunt u voor vragen ook altijd contact opnemen met ons bureau op telefoonnummer 078 639 3666 of per e-mail via info@kerkrentmeester.nl.

PKN Onderscheidingen

GOUD MET BRILJANT

toegekend aan:

Egbert Jan Kwast, Vlissingen,
50 jaar dirigent en inspirator
van koorgroep de Vlis-singers

GOUD

toegekend aan:

Jannetje Johanna van Wuijckhuijse,
Nisse, 40 jaar ouderling

ZILVER

toegekend aan:

Niklaas Paul Christian Claus, ELG Het
Gooi, 27 jaar diaken en ouderling

Ingeborg Martha Volkerts-Gretna,
ELG Het Gooi, 22 jaar diaken

Gerrit Lutter, Opende-Kornhorn,
25 jaar administrateur

Adrianus van Heerden,
Pijnacker-Delfgauw, ruim
20 jaar diverse functies

EREPENNING

toegekend aan:

Sietze de Boer, Burdaard-Wânswert-
Jislum, 40 jaar redacteur kerkblad

E.J. Kwast, Vlissingen

I.M. Volkerts-Gretna, ELG Het Gooi

N.P.C. Claus, ELG Het Gooi

G. Lutter, Opende-Kornhorn

A. van Heerden, Pijnacker-Delfgauw

Koninklijke onderscheidingen

*R. de Schiffart en H.H. de Schiffart-de
Groot, Oppenhuizen/Uiterwellingerga*

A. van Rinsum, Renswoude

Snel aan de slag met KerkTV?

Wij leveren uit voorraad en installeren op korte termijn!

KERKGELUIDSINSTALLATIES | PRESENTATIE/KERKTV
AKOESTIEK | NETWERK/WIFI | VERLICHTING | DOMOTICA
www.schaapsound.nl

schaapsound

Zwolle | Ridderkerk | Roermond

GESPECIALISEERD IN
BRANDBEVEILIGING EN
VEILIGHEIDSOPLEIDINGEN

ONDERHOUD EN LEVERING

- Brandblussers
- Brandslanghaspels
- Keerkeppen
- Droge blusleidingen
- Verbandtrommels
- Nood- en vluchtwegverlichting
- Elektrisch gereedschap
- AED

OPLEIDINGSCENTRUM

- BHV en Ploegleider BHV
- EHBO / Kinder EHBO
- Reanimatie en AED
- Communicatie
- Kleine blusmiddelen
- Ontruimingsoefening
- B-VCA en VOL-VCA
- Preventiemedewerker
- Heftruck / Code 95

ADVIES EN PROJECTEN

- Ontruimingsplannen
- Ontruimingsplattegronden
- Ontruimingsinstallatie
- Risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E)

088 112 99999

WWW.VANRIJNBRANDBEVEILIGING.NL

VKB VERZEKERINGEN

De VKB biedt in samenwerking met Mercer Marsh Benefits een breed assortiment aan verzekeringen. Deze verzekeringen zijn op maat gemaakt voor de VKB-leden en hebben zeer scherpe premies. Op de internetsite www.vkb-verzekeringen.nl kunt u verzekeringen afsluiten, schaden melden en informatie handig terugvinden. Voor gemeenten, betrokken medewerkers, predikanten, maar ook vrijwilligers zijn adequate verzekeringen beschikbaar. De meeste VKB-leden maken al gebruik van onderstaande verzekeringen.

- Bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering
- Brandverzekering
- Wettelijke aansprakelijkheidsverzekering
- Rechtsbijstandverzekering
- Werkgeversaansprakelijkheid
- Groepsreis/ongevallenverzekering
- Ongevallenverzekering voor vrijwilligers
- Persoonlijke ongevallenverzekering
- Vervangingsverzekering predikanten
- Verzuimverzekering
- WGA-gatverzekering
- Fraude- en berovingsverzekering

Uw contactpersonen

DIMFIE VAN SUNDERT
010 40 60 520
info.vkb@mmc.com

JOYCE DEN HOLLANDER-OSSEWAARDE
010 40 60 817
info.vkb@mmc.com

